БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 169 (660

28 АВГУСТ СЕШАНБА 1956 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

СССР Олий Советн Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов Финляндиядан Москвага қайтиб келди (1-бет).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА (1- бет).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: **Ҳ. Абдусаматов.** — Ўзбекистон металлургия заводи нега орқада қолаётир? (2- бет).

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ: **А. Саидов.** — Меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларига жиддий эътибор берилсин (2- бет).

Областимиз меҳнаткашлари Пахта байрамини зўр қувонч билан нишонладилар. Янги куч, янги ғайрат билан пахта теримига, ўртоқлар! (3- бет).

ҲИКОЯ: **Михайло Лалич.** — Чўпон қиз (3- ва 4-бетлар).

Корея Халқ Демократик Республикаси Олий халқ мажлиси делегациясининг СССРга келишига доир (4- бет).

Ғарбий Германиядаги воқиалар муносабати билан ГБСП Марказий Комитетининг баёноти (4- бет).

Чет эл делегацияларининг Ўзбекистонда бўлиши (4- бет).

Пахтакорларнинг байрам тантанаси

Областимиз меҳнаткашлари ҳосил тўйи — Пахта байрамини зўр қувонч билан байрам қилдилар. Октябрь, Бегобод, Янгийўл, Пискент, Мирзачўл, Ўрта Чирчиқ, Верхневолинск, Орджоникидзе ва бошқа ҳамма районларда байрам тантаналари бўлди. Бу байрам пахтакорлар, механизаторлар ва барча меҳнаткашлар ижодий меҳнатининг тантанаси бўлди. Пахта байрами пахтакорларнинг Коммунистик партия ва Совет ҳукуматимизга бўлган муҳаббат ва садоқатининг буюк намойишига айланди. Колхозчилар, МТС ва совхоз ишчилари ўзларининг ҳосил тўйи кунларида пахтакорлар тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганликлари учун жонажон Коммунистик партиядан, Совет ҳукуматидан беҳад миннатдор эканликларини изҳор қилдилар ва бу ғамхўрликка жавобан фидокорона меҳнат қилишга, пахта ҳосилини тинмай оширишга, пахта тайёрлаш давлат планини ортиғи билан бажаришга сўз бердилар.

Пахта байрами чинакам умумхалқ байрамига айланди. Саноат корхоналари ишчилари, маданият ва санъат ходимлари, олимлар, ёзувчилар ва бошқа касбдаги кишилар пахтакорлар билан биргаликда байрам тантаналарини ўтказдилар. Колхозчи деҳқонлар ўз иттифоқчилари — ишчиларни колхозга, ҳосил тўйига таклиф этдилар. Ҳосил тўйи — ишчилар билан колхозчи деҳқонларнинг буюк иттифоқини янада мустаҳкамлади.

Пахта ўзбек халқининг бойлиги ва ифтихоридир. СССР халқларининг қардошлик оиласида дўст ва иноқ бўлиб ижодий меҳнат қилаётган ўзбек халқи энг қимматли хомашё — пахта билан шуҳрат қозонди, оламга танилди. Пахта ўзбек халқини бошқа қардош халқлар билан боғловчи моддий воситадир. Пахта байрами дўстлик ва қардошлик байрами бўлди.

Областимизда Мирзачўл пахтакорларининг байрам тантаналари айниқса зўр бўлди. Жонажон партия ва ҳукуматимизнинг Мирзачўлдаги қўриқ ерларни суғориш ва ўзлаштириш тўғрисидаги, пахта етиштириш ва тайёрлашни моддий жиҳатдан рағбатлантириш ишини янада ошириш тадбирлари тўғрисидаги қарорларининг Пахта байрами арафаларида эълон қилиниши мирзачўллик пахтакорларнинг ғайратига-ғайрат, қувончига-қувонч қўшди. Байрам тантаналари мирзачўллик пахтакорлар янги ерларни ўзлаштиришга, Мирзачўлни республикамизнинг энг йирик пахта водийсига айлантиришга тайёр эканликларини кўрсатди. Улар яқин 4-5 йил ичида Мирзачўлдаги янгидан ўзлаштириладиган 200 минг гектар қўриқ ерда қудратли хўжаликлар вужудга келтиришга бел боғлаганлар. Мана, Мирзачўлдаги «Октябрь» колхозининг азамат пахтакорлари. Колхознинг Абдуллаев бошчилигидаги бригада аъзолари ўтган йили 100 гектар ерга чигит экиб, ҳар гектар ердан 36 центнердан пахта ҳосили олдилар. Бу йил улар Пахта байрамига яна ҳам катта меҳнат ғалабалари билан келдилар. Бригада аъзолари бу йил гектаридан 40 центнердан пахта топширишга аҳд қилганлар.

Янгийўл район пахтакорлари ҳосил тўйини зўр тантана билан ўтказдилар. Район марказидаги Маданият ва истироҳат боғида 26-27 август кунлари жуда катта сайл бўлди. Ҳаммаёқда ўйин-кулки, колхозчиларнинг меҳнат ялалари янграйди, ҳар турли оммавий ўйинлар бўлмоқда. Соя-салқин жойларда бадиий ҳаваскорларнинг концертлари бўлмоқда. Бу ерга райондаги Ленин номли, Маленков номли, Свердлов номли, Ворошилов номли ва бошқа колхозлардан донгдор бригада бошлиқлари, звено бошлиқлари, илғор теримчилар ва механизаторлар келганлар. Улар Янгийўлнинг пахтачиликдаги шон-шуҳратини янада кўтариш учун бу йил фидокорона меҳнат қилдилар. Улар бугун бу ерда ўз меҳнат тантаналарини ўтказмоқдалар. Шундай қилиб, областимизнинг колхоз ва совхозларида, район марказларида, байрам тантаналари зўр меҳнат ва сиёсий кўтаринкиликда ўтди.

Пахта байрами қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг ижодий кучини янада оширди, уларни янгидан-янги меҳнат ғалабаларига илҳомлантирди.

Колхоз ва совхозларда, район марказларида, шаҳарларда ўтказилган Пахта байрами зўр меҳнат кўтаринкилигини вужудга келтирди. Пахтакорлар ва механизаторлар ўртасида бошланиб кетган социалистик мусобақани янада кучайтириш, социалистик мусобақа байроғини янада баланд кўтариб, пахтакорларнинг буюк ижодий кучини олдимизда турган муҳим вазифаларни бажаришга сафарбар этиш — муҳим вазифадир.

Илғор колхозлар ва совхозлар Пахта байрами арафасидаёқ йиғим-теримни бошлаб юбордилар. Пискент район пахтакорлари байрам арафасида давлатга 100 тонна пахта топширдилар. Райондаги Молотов номли колхознинг ўртоқ Хайдаров бошлиқ бригадаси аъзолари ҳозирнинг ўзидаёқ йиллик планнинг 8 процентн миқдорида пахта топширдилар. Шунингдек, Янгийўл, Бўка, Гулистон, Мирзачўл ва бошқа район колхозлари ва совхозларида ҳам пахта йиғим-терими байрам арафасидаёқ бошланиб кетди.

Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари Пахта байрами муносабати билан бошланиб кетган социалистик мусобақани янада кучайтириб, ҳамма колхоз ва совхозларда йиғим-теримни уюшқоқлик билан оммавий бошлаб юборишни таъминлашлари керак. Пахтанинг оммавий очилишини кутиб ўтирмасдан пешма-пеш териб, давлатга топшириш зарур. Хом пахтани теришга мутлақо йўл қўймаслик керак, хом пахтани териш амалда ҳосилнинг кўп миқдорда нобуд бўлишига, пахтанинг сифатсиз бўлишига, планнинг бажарилмай қолишига сабаб бўлади.

Бу йил сентябрь ва октябрь ойлари пахта йиғим-теримида ҳал этувчи даврдир. Пахта ҳосилининг камида 50 проценти сентябрьда йиғиб олиниши керак. Шунинг учун ҳам ҳар бир колхоз ва совхозда уюшқоқлик билан пахта йиғим-теримига киришиш, теримчилар учун барча моддий ва маданий шароитни яратиб бериш лозим. Мавсумда 15-20 минг килограмм пахта терувчи илғорларнинг ҳаракатини авж олдириш керак. Ҳар бир пахта териш машинаси механигининг 60-80 тонна пахта териши учун социалистик мусобақани қизитиб юбориш зарур.

Бу йил областимиз пахтакорлари давлатга 645 минг тонна пахта бериши керак. Бу, чаноқлардан граммлаб териб олинади. Олинган мажбуриятни шараф билан бажармоқ учун пахта йиғим-теримига оммавий равишда уюшқоқлик билан киришиш, пахтанинг бир грамми ҳам нобуд бўлишига йўл қўймаслик керак. Пахта териш машиналаридан унумли фойдаланиш, пахтаси машина билан териладиган участкаларни аниқ белгилаб қўйиш ва зарур ишларни ҳозирданоқ бажармоқ керак.

Пахта байрами тантанали равишда якунланди. Энди янги куч, янги ғайрат билан йиғим-теримга киришмоқ керак. Пахта мўл ҳосилини партия ва ҳукуматимиз белгилаган муддатлар ичида териб олиб, давлатга топширайлик! Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 39 йиллиги кунига — 7 ноябрга пахта тайёрлаш давлат планини бажарайлик!

Ҳамма пахта йиғим-теримига!

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов Финляндиядан жўнаб кетди

ХЕЛЬСИНКИ, 26 август. **(ТАСС махсус мухбири).** СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов бугун эрталаб махсус поездда Финляндиядан Ватанга жўнаб кетди. К. Е. Ворошилов билан бирга унинг бу сафаридаги ҳамроҳлари — СССР Олий Совети Президиумининг секретари А. Ф. Горкин, СССР Маданият министри Н. А. Михайлов, СССР Қоғоз ва ёғочсозлик саноати министри Ф. Д. Вараксин ҳам жўнаб кетдилар.

Маҳаллий вақт билан эрталаб соат 10 да Финляндия парламентининг раиси В. Сукселайнен, бош министр К. А. Фагерхольм, ташқи ишлар министри Р. Тернгрен, мудофаа министри Э. Скуг, биринчи молия министри А. Симонен, савдо ва саноат министри К. Клеемола, ички ишлар министри В. Вяйрюнен ва ҳукуматнинг бошқа аъзолари Совет Иттифоқи ва Финляндия Республикаси давлат байроқлари билан безатилган Хельсинки катта вокзалига етиб келдилар. Олий суд президенти Т. Тарьянне, олий маъмурий суд президенти У. Кастрен, қуролли кучлар қўмондони К. Хейсканен ва фин армиясининг бошқа генераллари, Нюланд губерниясининг губернатори В. Мелтти, Хельсинки муниципалитетининг раиси Л. Ахо ва бошқа расмий шахслар ҳам шу ерда эдилар.

Вокзалда К. Е. Ворошиловни Финляндиядаги Совет элчихонасининг, савдо ваколатхонасининг ва ҳарбий атташе аппаратининг ходимлари, совет, фин ва чет эл матбуотининг вакиллари кузатиб қолдилар. Перрон ва вокзал олдидаги майдон Финляндия пойтахти аҳолисининг жуда кўп намояндалари билан лиқ тўлган эди.

Соат 10 га яқинлашганда К. Е. Ворошилов ва Финляндия республикасининг президенти У. К. Кекконен перронга чиқадилар. Кишилар уларни қизғин қарсаклар билан кутиб оладилар, «Ура» садолари янграйди.

Шу ерда саф тортиб турган фахрий қоровул бошлиғи К. Е. Ворошиловга рапорт беради. Финляндия қуролли кучларининг тантанали марши янграйди. СССР Олий Совети Президиумининг Раиси саф тортиб турган фахрий қоровул олдидан ўтади ва фин солдатлари билан хайрлашади. Унга бир овоздан: «Хайр, Президент жаноблари!» деб жавоб берадилар. Шундан кейин К. Е. Ворошилов фин армияси генераллари билан, Финляндия парламентининг раиси билан, Финляндия ҳукумати аъзолари билан, Совет элчихонасининг, савдо ваколатхонаси ҳамда ҳарбий атташе аппаратининг масъул ходимлари билан хайрлашади.

Сўнгра К. Е. Ворошилов микрофон олдига келади ва ҳозир бўлганларга мурожаат қилиб бундай дейди:

К. Е. ВОРОШИЛОВнинг нутқи

Ҳурматли Президент жаноблари! Жаноблар, азиз дўстлар!

Финляндияга қилган визитимиз бугун тугамоқда. Бу визитимиз қардошларча самимият ва дўстлик вазиятида ўтди.

Сизнинг мамлакатингизга келишга бизни Финляндия республикасининг президенти, ҳурматли дўстимиз Кекконен жаноблари таклиф этган эди. Дўстона Финляндияда бўлишимизнинг азиз меҳмонларимиз томонидан тузилган ва жуда аниқ амалга оширилган программаси бизларга қисқа вақт ичида Финляндия халқининг турмуши, меҳнати ва маиший аҳволи билан танишишга имкон берди.

Бу сафар вақтида олган таассуротларимиз унутилмайди, чунки бу ерда бизни катта хурсандчилик ва меҳмондўстлик билан, самимий дўстлик туйғулари билан кутиб олдилар. Буларнинг ҳаммасини биз Финляндия халқининг Совет Иттифоқи халқларига нисбатан самимий хайрихоҳлик ҳисларининг ифодаси деб биламиз. Бу эса бизга ўз мамлакатимизга қайтиб борганимиздан кейин совет халқига: Финляндия республикаси ва Финляндия халқи ҳамжиҳатликни ва чинакам дўстликни ривожлантириш йўлидан, Совет Иттифоқи билан иқтисодий, илмий ва маданий ҳамкорлик қилиш йўлидан қатъий равишда бораётганликларини ўз кўзимиз билан кўрдик, деб айтишимизга имкон беради.

Ҳар иккала мамлакатимиз ўртасидаги дўстона муносабатларни тўла тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро ишонч асосида амалга ошириш йўлидаги ўзаро ҳаракатларимиз ажойиб самаралар бермоқда. Эндиликда Совет-Финляндия муносабатлари тинчлик учун кураш, дўстлик ва ўзаро маҳкам ҳамкорликнинг мустаҳкам базаси асосида қулай ва яхши вазиятда ривожланмоқда.

Совет Иттифоқи ва Финляндия арбоблари ўртасидаги алоқалар бу олижаноб мақсадга кўп жиҳатдан ёрдам бераётганлигини алоҳида уқтириб ўтмоқчиман. Паасикиви жаноблари ва Кекконен жанобларининг ўтган йил Москвага қилган сафари шу муносабат билан катта сиёсий аҳамиятга эга бўлди ва унутилмас из қолдирди. Танлаб олган йўлимиз бирдан-бир тўғри йўл эканлигини ва Совет Иттифоқи билан Финляндия ўртасидаги дўстлик абадий ва бузилмас дўстлик бўлишини эндиликда яққол кўриб турибмиз.

Финляндия матбуоти тўғрисида бир-икки оғиз сўз айтмасак, биз уни хафа қилган бўлур эдик. Финляндия газеталари бизнинг сафаримизни хайрихоҳлик ва дўстлик руҳида ёритиб турдилар. Бу эса яхшилик аломатидир. Бу нарса эса Финляндиянинг прогрессив журналистлари ўзларининг синалган қуроли билан — ўз қалами билан халқлар ўртасида яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлаш йўлида катта иш олиб бораётганликларини кўрсатади. Бундай олижаноблик фаолиятини биз қизғин табриклаймиз. Объектив ва дўстона информациялар тинчлик ва ҳамжиҳатлик ишига хизмат этишини исботлаб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак.

Дўстона Финляндиянинг тупроғидан жўнаб кетар эканмиз, совет халқининг вакиллари бўлган бизларни ғоят самимий кутиб олган ажойиб мамлакатингиз билан танишиш, мамлакатингизнинг экономикаси ва маданияти билан танишиш, унинг зўр бериб қилаётган меҳнати, маҳорати ва катта таланти билан ўз ватанининг равнақини таъминлаётган халқи билан танишиш имконияти берилганлиги учун Финляндия республикасининг президенти Кекконен жанобларига ва Финляндия ҳукуматига чин қалбимиздан ташаккур айтамиз.

Финляндиянинг бизларни ҳамма ерда табриклаб турган ҳамда энг яхши тилаклар билдириб бизга хатлар юборган ҳамма гражданларига ташаккур айтамиз. Уларнинг ана шундай муносабати туфайли биз ўзимизни ҳамиша самимий ва яхши дўстлар орасидагидек ҳис қилдик.

Хайр, азиз дўстларимиз!

Биз финляндия халқига самимий табрикларимиз билан бирга хайрлашув саломимизни ҳам йўллаймиз. Биз мамлакатимизга қилган визитимиз вақтида сезиб олган ёқимли таассуротни қалбимизда сақлаймиз.

Яна кўришгунча хайр, азиз дўстлар!

Яшасин ва яшнасин финляндия халқи!

Абадий яшасин фин ва совет халқлари ўртасидаги дўстлик ва қардошлик!

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов ва Финляндия республикасининг президенти У. К. Кекконен самимий қучоқлашадилар. К. Е. Ворошилов ва унинг ҳамроҳлари Финляндия ҳукуматининг аъзолари билан яна бир марта хайрлашадилар. Министрлар К. Е. Ворошиловга унинг қилган визити учун ташаккур билдирадилар ва уни яна Финляндияга келишга таклиф этадилар. ССР Иттифоқи давлат гимнининг тантанали садолари янграйди.

К. Е. Ворошилов Финляндия республикасининг президенти У. К. Кекконен билан бирга вагон олдига келади. Сўнгги хайрлашув дамлари. У. К. Кекконен СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганинга ва Совет давлатининг бошқа раҳбарларига самимий салом топширишни К. Е. Ворошиловдан сўрайди. К. Е. Ворошилов вагон зинасига чиқади ва қўли билан ишора қилиб табриклайди. Кузатиб қолувчилар ҳам қўлларини кўтариб К. Е. Ворошиловни табриклайдилар. Яна қарсаклар, «Ура» овозлари янграйди. Поезд аста-секин перрондан жўнаб кетади.

Финляндия республикаси президентининг шахсий вакили, унинг биринчи адъютанти генерал-майор Р. Грёнваль, Финляндия ташқи ишлар министрлигининг статс-секретари Р. Сеппяля, шунингдек генерал-лейтенант Ф. Хельминен, профессор Э. Вегелиус ва подполковник Б. Кентиопяя К. Е. Ворошиловни Вэйниккала чегара станциясигача кузатиб қўйдилар.

К. Е. Ворошиловни СССРнинг Финляндиядаги элчиси В. З. Лебедев ҳам кузатиб борди.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов Финляндиядан Москвага қайтиб келди

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ К. Е. Ворошилов Финляндия Республикасининг Президенти Урхо К. Кекконен жанобларининг таклифига биноан Финляндияда меҳмон бўлганидан кейин, 27 август эрталаб Москвага қайтиб келди. Ўртоқ К. Е. Ворошилов билан бирга унинг бу сафарида ҳамроҳ бўлган СССР Олий Совети Президиумининг Секретари А. Ф. Горкин, СССР Маданият министри Н. А. Михайлов, СССР Қоғоз ва ёғочсозлик саноати министри Ф. Д. Вараксин ҳам қайтиб келдилар.

Ўртоқ К. Е. Ворошиловни кутиб олиш учун Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, П. Н. Поспелов ўртоқлар, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси П. П. Лобанов, СССР Олий Совети Миллатлар Совети раисининг ўринбосари П. Т. Комаров ва бошқа расмий кишилар, совет ва чет эл матбуотининг вакиллари пойтахтнинг Ленинград вокзалига келдилар.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошиловни кутиб олиш учун СССРдаги дипломатик ваколатхоналарнинг бошлиқлари, Финляндия Республикасининг СССРдаги Мувақкат ишлар вакили Я. Халлама, Финляндия элчихонасининг ходимлари ҳам келдилар.

Вокзал олдидаги майдонга тўпланган москваликлар СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошиловни, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг раҳбарларини қизғин қарсаклар чалиб кутиб олдилар. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

1956 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлаш мусобақасида энг яхши кўрсаткичларга эришган областлар, районлар, МТС ва совхозларга бериш учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг Кўчма Қизил Байроқларини таъсис этиш тўғрисида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети **қарор қиладилар:**

1. 1956 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлаш мусобақасида энг яхши кўрсаткичларга эришган областлар ва совхозларга бериш учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг Кўчма Қизил Байроқлари таъсис этилсин; Фарғона водийси областлари, Тошкент, Сурхондарё ва Қашқадарё областлари учун битта, Қорақалпоғистон АССР, Бухоро, Самарқанд ва Хоразм областларига бериш учун битта ҳамда пахтачилик совхозига бериш учун битта байроқ таъсис этилсин.

2. Кўчма Қизил Байроқ сентябрнинг биринчи ўн кунлигидан эътиборан, пахта тайёрлашда ҳар ўн куннинг якунига қараб энг яхши кўрсаткичларга эришган, давлатга юқори сифатли пахта топширган илғор область ва илғор совхозга берилади.

3. Кўчма Қизил Байроқ билан бирга пахтани қўлда ва машинада теришда ўзини кўрсатган колхозчилар, МТС ва совхоз ишчиларини мукофотлаш учун илғор областга 10 минг сўм, илғор совхозга 3 минг сўм пул мукофоти топшириш белгиланди.

Кўчма Қизил Байроқ илғор областларга ва Қорақалпоғистон АССРга Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Ўзбекистон ССР Тўқимачилик саноати министрлигининг, совхозларга эса Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги ва Ўзбекистон ССР Тўқимачилик саноати министрлигининг тақдими билан берилади.

4. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижрокомлари ва область партия комитетларига Қорақалпоғистон Министрлар Совети, область ижрокомлари ва область партия комитетларининг районлар учун битта, МТСлар учун битта Кўчма Қизил Байроқлари таъсис этишни таклиф қилдилар.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижрокомлари, область партия комитетларининг илғор район ва илғор МТС учун таъсис этилган Кўчма Қизил Байроқлари билан бирга пахтани қўлда ва машинада теришда ўзини кўрсатган колхозчилар ва МТС ишчиларини мукофотлаш учун 3000 сўмдан пул мукофоти бериш белгилансин.

Кўчма Қизил Байроқлар илғор районлар ва машина-трактор станцияларига 1956 йил 10 сентябрдан эътиборан, ҳар ўн кунликнинг якунига қараб берилсин.

5. Энг яхши теримчилар ва пахта териш машиналарининг механик-ҳайдовчиларини мукофотлаш учун областларга тикув машиналари, соатлар, патефонлар, радио приёмниклар, велосипедлар ажратиш Ўзбекбирлашувга юклатилсин.

ШАХТЕРЛАР ҚУНИГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ МАЖЛИС

25 августда Кремлда кончиларнинг традицион байрами — Шахтерлар кунига бағишлаб СССР Кўмир саноати министрлигининг пойтахтдаги партия, совет ва жамоат ташкилотлари вакиллари билан биргаликдаги тантанали мажлиси бўлди.

Кўмир саноатида ишловчи энг яхши ишчилардан уч мингга яқин киши Катта Кремль Саройига тўпланди.

Мажлис президиумида СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. Ф. Тевосян, СССР министрлари, мамлакатнинг илғор шахтерлари, ишлаб чиқариш новаторлари ўтирибди.

Тантанали мажлисни СССР Кўмир саноати корхоналарини қуриш министри Л. Г. Мельников очди. У, мажлис қатнашчиларини байрам билан қутлади ва уларга меҳнат соҳасида катта муваффақиятлар тилади.

СССР Кўмир саноати министри А. Н. Задемидко Шахтерлар куни тўғрисида доклад қилиб, кўмир саноатининг ривожланишини муфассал характерлаб берди.

ВЦСПС секретари И. П. Гуреев Бутуниттифоқ касаба Союзлари Марказий Совети номидан, ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретари В. Е. Семичастний ВЛКСМ Марказий Комитети номидан табрик нутқи сўзладилар.

Тантанали мажлис қатнашчилари учун катта концерт берилди.

(ТАСС).

Пискент районининг пахтакорлари Пахта байрами арафасида пахта йиғим-теримини бошлаб юбордилар. Район давлатга ҳозирнинг ўзидаёқ 100 тонна пахта топширди. **Суратда:** пахта қизил карвонлари пахта пунктига янги ҳосилни олиб келмоқдалар.

Г. Пун фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

К. А. АБДУЛЛАЕВ, И. АҲМЕДОВ, Х. К. НИШОНОВ ВА И. М. ПРОЦЕНКОГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ» ДЕГАН ФАХРИЙ УНВОН БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Совет санъатини ривожлантиришдаги хизматлари учун қуйидагиларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» деган фахрий унвон берилсин:

1. **Абдуллаев** Карим Абдуллаевич — халқ ижодиёти уйи музика бўлимининг мудири.
2. **Аҳмедов** Иброҳим — халқ ижодиёти Республика Уйининг директори.
3. **Нишонов** Хаким Кабирович — темирйўлчилар Маданият саройи халқ чолғу асбоблари оркестрининг раҳбари.
4. **Проценко** Иван Матвеевич — А. Навоий номидаги опера ва балет театрининг солисти, темирйўлчилар Маданият саройининг бош балетмейстери.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ш. РАШИДОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ж. ИЛҲОМОВА.

1956 йил, 27 август.
Тошкент шаҳри.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Ўзбекистон металлургия заводи нега орқада қолаётир?

ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА ЭСКИЧА РАҲБАРЛИК ҚИЛИНМОҚДА

В. И. Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводининг партия комитетида ҳам, цех бошланғич партия ташкилотларида ҳам КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми ва XX съезд қарорлари муносабати билан янги техника ва илғор технологияни жорий қилиш, ишлаб чиқаришга партия раҳбарлигини тубдан яхшилаш юзасидан катта шов-шув кўтарилди-ю, лекин бу соҳада жиддий ўзгариш юз бермади, эски услуб билан ишлаш ва раҳбарлик қилиш ҳамон аввалгидек давом этмоқда.

Завод партия ташкилотининг кейинги ҳисобот-сайлов йиғилишида коммунистлар партия бюроси ва унинг собиқ секретари ўртоқ Эргашевнинг ишлаб чиқаришга қониқарсиз раҳбарлик қилганлигини кўрсатдилар. Улар, жумладан, партия ташкилоти коллективни янги техника ва илғор технологияни жорий қилиш, давлат планларини бажариш учун курашга тўлиқ сафарбар этаолмаганини таъкидладилар.

Шу билан бир қаторда коммунистлар партиявий-ташкилий ва партиявий-сиёсий ишлар савиясини яхшилаш юзасидан конкрет таклифлар киритдилар ҳамда уни амалга ошириш йўлларини белгиладилар.

Завод коллективи партиямизнинг тарихий XX съезди муносабати билан 1956 йил планини муддатидан олдин бажариш ва пландан ташқари 1500 тонна пўлат, 3000 тонна прокат ишлаб чиқариш, янги техника ва илғор иш методларини ишлаб чиқаришга кенг жорий қилиш йўли билан меҳнат унумдорлигини 1955 йилдагига нисбатан 10 процент ошириш каби оширилган мажбуриятлар олган эди.

Заводда биринчи ярим йил плани ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича 95,5 процент ва товар маҳсулоти ишлаб чиқариш бўйича 96,5 процент бажарилди, холос. Агар ўтган йили пландагидан бирнеча минг тонна пўлат кам ишлаб чиқарилган бўлса, 1956 йилнинг 7 ойи ичида мамлакатга яна мингларча тонна пўлат, юзларча тонна прокат кам берилди. Олти ой мобайнида корхонадаги ҳар бир ишчининг меҳнат унумдорлиги 94,2 процентни ташкил этди.

Қизиғи шундаки, бу аҳвол завод партия ташкилотини жиддий ташвишга солмаётир, у корхонанинг, айниқса мартен цехининг қолоқлик сабабларини чуқур ўрганмаётир.

Бундан шундай хулосани чиқариш мумкинки, завод партия ташкилоти ўз ишини КПСС XX съезди қарорлари асосида тўла қайта қуриб олмаган, у ишлаб чиқариш билан ҳамон юзаки шуғулланмоқда ва унга эскича метод билан раҳбарлик қилмоқда.

ЦЕХ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РОЛИ СЕЗИЛМАЁТИР

Заводда ҳаммаси бўлиб 12 та цех бор. Булар орасида мартен ва прокат цехлари корхонанинг маҳсулот берувчи асосий цехлари ҳисобланади. Қолган 10 цех эса ана шу икки цехни асбоб-ускуналар, деталлар ва керакли материаллар билан таъминловчи ёрдамчи цехлардир.

Прокат цехининг коллективи КПСС XX съезди қарорларига жавобан 1956 йил планини муддатидан олдин бажариш ва мамлакатга қўшимча равишда 3000 тонна прокат бериш мажбуриятини олган.

Лекин цех партия ташкилоти (секретари ўртоқ В. Югай) олинган социалистик мажбуриятнинг бажарилиши учун курашни тўғри ташкил этабилмади. Коллектив ўртасида социалистик мусобақа бўш ташкил этилган, оммавий-сиёсий ишларнинг савияси хўжалик вазифаларининг муваффақиятини таъминлайдиган даражага кўтарилмаган.

Натижада цехда ярим йиллик план, гарчи навли прокат ишлаб чиқариш бўйича ошириб бажарилган бўлса ҳам, тунука ишлаб чиқариш бўйича бажарилмади.

Яқинда биз цехда бўлдик. Цех коммунистлари планни маҳсулотнинг барча турлари бўйича бажариш учун ҳамма имкониятлар борлигини, лекин партия ташкилоти ва хўжалик раҳбарлари ишлаб чиқаришни ташкил этиш, янги техника ва илғор технологияни жорий қилиш, мавжуд асбоб-ускуналарнинг қувватидан тўла фойдаланиш, ишчиларга қулай иш шароити яратиб бериш ҳақида етарли ғамхўрлик қилмаётганликларини айтиб бердилар.

Цехдаги, шу жумладан, унинг тунука чиқарадиган участкасидаги кўпгина иш процесслари қўл кучи билан бажарилаётир. Асбоб-ускуналарни сифатли ремонт қилиш учун курашилмаётир.

Цех партия ташкилоти рационализаторларнинг таклифларини ўз вақтида амалга ошириш масаласи билан ҳам кўнгилдагидек шуғулланмаётир. Биринчи ярим йил ичида цех ишчи ва инженер-техник ходимларидан 64 та рационализаторлик таклифи тушди. Лекин улардан фақат 35 таси амалга оширилди.

Тунука листларини текислаш кўп меҳнат талаб қиладиган оғир иш процессидир. Цех ходими ўртоқ Қосимов бу иш процессини механизациялаштириш ҳақида таклиф киритган эди. Лекин у ҳануз амалга оширилмаётир. Оғирлиги бир неча ўн килограмм бўлган ана шу листлар қўл кучи билан текисланмоқда.

Кейинги вақтда цех партия ташкилоти ташкилий ва оммавий-сиёсий ишларни янада бўшаштириб юборди, цехда давлат планларини тўла бажариш, меҳнат унумдорлигини ошириш учун кураш янада сусайиб кетди.

Натижада июль ойида цех янада ёмон ишлади ва план навли прокат ишлаб чиқариш бўйича 89,1 процент, тунука ишлаб чиқариш бўйича эса 82,4 процент бажарилди, холос.

Мартен цехидаги аҳвол янада ачинарлидир. Цех биринчи кварталда анча яхши ишлаб планни ошириб бажарди. Албатта бунга печларнинг қувватидан тўлиқ фойдаланиш, бракка йўл қўймаслик, технологик процессларга тўла риоя қилиш натижасида эришилди.

Цех партия ташкилоти коллективни эришилган муваффақиятларни мустаҳкамлаш ва ишлаб чиқаришда янада янги ютуқларни қўлга киритиш учун курашга сафарбар этмади. Апрель, май ойларида пландагидан 4715 тонна, июнь ойида 2685 тонна пўлат кам ишлаб чиқарилди ва ярим йиллик план фақат 93,1 процент, июль ойи плани эса 92,3 процент бажарилди.

Цехда печларнинг бекор туриши ҳисобига 2318 тонна, эритиш процессининг чўзиб юборилганлиги натижасида 4489,9 тонна маҳсулот йўқотилди. Шу йилнинг ўтган ойлари мобайнида аварияларнинг сони 1955 йилнинг шу давридагига нисбатан анча кўп бўлди.

Цех партия ташкилоти маъмурият билан биргаликда йил бошида 20 моддадан иборат ташкилий-техника тадбирлари ишлаб чиққан эди. Булар орасида соатига 25000 кубометр ҳаво берадиган вентиляторларни 45000 кубометр ҳаво берадиган вентиляторлар билан алмаштириш, қуйилган пўлатни канавадан олишни механизациялаштириш, даломит установкасини ишга тушириш каби муҳим тадбирлар бўлиб, улар биринчи ярим йил ичида амалга оширилиши керак эди. Лекин цех партия ташкилоти бу тадбирларнинг амалга оширилишини таъминламади. Биринчи ярим йилга белгиланган 15 тадбирдан фақат 5 таси амалга оширилди.

Рационализаторлар томонидан киритилган кўпгина қимматли таклифлар ўз вақтида кўриб чиқилмаётир ва уларни амалга ошириш юзасидан амалий чоралар кўрилмаётир. Шу йилнинг 11 июлигача цех ишчи ва инженер-техник ходимларидан 91 таклиф тушди. Лекин уларнинг кўпчилиги амалга оширилгани йўқ.

Цех партия ташкилоти (секретари ўртоқ Фролов) коммунистларни ишлаб чиқаришдаги камчиликларни узил-кесил тугатиш учун курашга сафарбар этиш, улар билан бамаслаҳат ишлаш лозимлигига тегишинча баҳо бермаётир. Цехда 33 коммунист ишлайди. Бу катта куч. Улар цех фаолиятидаги камчиликлар нималардан иборат эканлигини ва уни бартараф қилиш йўлларини жуда яхши биладилар.

Лекин йил бошида ўтказилган ҳисобот-сайлов йиғилишидан кейин партия йиғилишлари камдан-кам ўтказилди. Цех айниқса апрель ва май ойларидан бошлаб жуда ёмон ишлай бошлади. Шу давр ичида коммунистларни йиғиб, улар билан маслаҳатлашиб олиш на цех ва на завод партия ташкилотининг хаёлига келди.

Цехдаги ҳамма пўлат эритувчилар ва канавшчиклар ёмон ишлаётирлар, нормани бажармаётирлар, деб бўлмайди, албатта. Илғор пўлат эритувчилардан Анвар Тошпўлатов, Ахтем Желилов ўртоқлар, шунингдек Абдулазиз Мавлонов, Иван Власкин ўртоқлар бошчилик қилаётган канавшчиклар бригадалари ойлик топшириқларни доимо ошириб бажарадилар. Лекин бу илғорларнинг иш тажрибаси оммалаштирилмаётир.

Завод партия ташкилоти ҳам, цех партия ташкилоти ҳам кейинги ойларда корхонанинг ёмон ишлаётганлигига мартен цехи ишчи кучи билан тўла таъминланмаганлигини сабаб қилиб кўрсатмоқдалар. Бироқ улар биринчи ярим йилда цехнинг ишчи кучи билан 101,3 процент таъминланганлиги фактини бўяб кўрсатишга уринмоқдалар.

МАЖЛИСБОЗЛИК ЭМАС, КОНКРЕТ РАҲБАРЛИК КЕРАК

КПСС XX съездининг қарорларида партия ташкилотларидан корхоналарга конкрет раҳбарлик қилишга томон қатъий юз ўгириш, бошланғич партия ташкилотлари, коммунистлар, кенг ишчилар оммаси билан алоқани кун сайин мустаҳкамлаш, ишлаб чиқаришга ишнинг кўзини билиб раҳбарлик қилиш талаб этилган.

Бекобод шаҳар партия комитети ва унинг бюроси корхоналарнинг ишига ана шундай конкрет раҳбарлик қилиш ўрнига кўпроқ мажлисбозлик билан шуғулланмоқда. Партия комитети бўлимларининг ходимлари корхоналарга бориб, камчиликларни ва уни келтириб чиқарган сабабларни аниқлаш ва ўрганиш ўрнига, телефонбозлик, турли маълумотлар тўплаш, қарор проектларини тузиш билан овора бўлиб келмоқдалар.

Металл заводи ва унинг мартен цехи апрель ойидан буён давлат планларини бажармаётир. Лекин шу давр ичида шаҳар партия комитетининг секретарлари Бекаев, Ҳусниддинов, Гранадёров ўртоқлар ҳам, саноат ва транспорт бўлимининг мудири Ройтих ва инструктори Науменко ўртоқлар ҳам корхонага келиб, аҳвол билан атрофлича танишмадилар. Уларнинг корхонада бўлиши гастроль тариқасида ўтади ва ундан ишга ҳеч қандай фойда келмайди. Улар коммунистлар билан камдан-кам суҳбатлашадилар, омманинг талаб ва эҳтиёжлари билан қизиқмайдилар.

Кейинги тўрт ой мобайнида мартен цехида аҳволнинг тобора оғирлашиб бораётганига қарамай, цех коммунистларини йиғиб, юз берган аҳволни улар билан биргаликда муҳокама қилиш шаҳар партия комитети секретарларининг ҳам, завод партия бюроси аъзоларининг ҳам хаёлига келмади.

Бунинг ўрнига шаҳар партия комитети ҳам, завод партия бюроси ҳам цех масаласини қайта-қайта бюро мажлисида, ёпиқ партия йиғилишида муҳокама қилиш билан чегараландилар. Масалан, шу йил 12 мартда шаҳар партия комитетининг бюросида шаҳар корхоналари, шу жумладан, металлургия заводида «Янги техника ва илғор технологияни жорий қилиш тадбирлари ҳақида»ги масала муҳокама қилинди. Лекин шаҳар партия комитети ва унинг бюроси ўз қарорининг ижросини ташкил этмади. Натижада заводда ва мартен цехида белгиланган ташкилий-техника тадбирлари қониқарсиз амалга оширилгани ҳамда бошқа жиддий камчиликлар юз бергани сабабли цехда апрель ва май ойларида ишлаб чиқариш даражаси кескин равишда пасайиб кетди. Шундан сўнг 6 июнда шаҳар партия комитетининг бюросида мартен цехи ҳақидаги масала алоҳида муҳокама қилинди.

Бюрода 14 моддадан иборат қарор қабул қилинди. Унда завод ва цех партия ташкилотларидан, хўжалик раҳбарларидан цех фаолиятида жиддий ўзгариш ясаш талаб этилди. Аммо қарор қарорлигича қолди. Цехда аҳвол ўзгармади. Ярим йиллик план 93,1 процент, шу жумладан июнь ойи плани эса 86,6 процент бажарилди.

Шундан кейин ҳам шаҳар партия комитети ва унинг бюроси тегишли хулоса чиқариб олмади. Бевосита заводда ва цехда қарорнинг ижросини ташкил этиш ўрнига 28 июль куни яна бюро мажлисида масала муҳокама қилинди. Аммо ҳар қанча мажлисбозлик қилинмасин, июль ойи плани ҳам бажарилмай қолди. Биринчи ярим йиллик планни ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича фақат мартен цехи бажармаган бўлса, июль ойи планини мартен цехи ҳам, прокат цехи ҳам бажармади.

Шаҳар партия комитети ва унинг бюроси ҳам, завод партия ташкилоти ҳам корхонага бу хилда раҳбарлик қилиш практикасидан тезроқ воз кечишлари керак.

Х. АБДУСАМАТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Молотов номидаги Тошкент медицина институти ҳузуридаги республика анкология клиникасида беморларни даволашда радиоактив изотопларидан кенг фойдаланилмоқда. **Суратда:** (чапдан) медицина ҳамшираси **А. Никитина** ва бош радиолог **Г. Икромова** ўртоқлар ГУТ-200 кобальт установкаси ёрдами билан беморни даволамоқдалар. **В. Володин** фотоси.

Редакцияга хатлар

Радиоузелга эътибор қилинмаётир

Оржоникидзе районидаги Сталин номли колхоз радиоузелининг иши қишлоқ меҳнаткашлари талабига тўла жавоб бермаётир. Радиоузел эшигига танаффус соат 4 дан 5 гача деб ёзиб қўйилган-у, бироқ узел кеч соат 7 гача ишламайди. Бу ҳам майлия. Айрим вақтларда кундуз кунлари бутунлай ишламайди. Масалан, шу йил 16 июль куни соат 9 дан кеч соат 6 гача радиоузел ишламади. Радиоузел мудири Б. Қудратов агар ҳушига келмай қолса, эшикка отнинг калласидек қулфни илади-да, боши оққан ерга жўнаб қолади. Натижада колхозчилар яхши эшиттиришлар, қизиқарли концертларни тинглашдан маҳрум бўлмоқдалар. Бу ерда мавжуд точкалар сони ҳам кўпайиш ўрнига камайиб кетмоқда. Шу йилнинг бошида колхозда 370 та радиоточка бор эди. Ҳозир бу сон 248 га тушиб қолган.

Колхоз правлениеси (раиси ўртоқ Маннонов ва партия ташкилоти секретари ўртоқ Ойтўраев) радиоузел ишига эътиборни кучайтириб, мавжуд камчиликларни тугатиши лозим. Радиоузел қишлоқ меҳнаткашларига маданий хизмат кўрсатиш ва сиёсий агитация олиб бориш марказига айлансин.

С. ЙЎЛДОШБОЕВ.

Меҳмонхона қачон қурилади?

1953 йилнинг қиш кунларидан бири. Мен Чирчиқ шаҳар корхоналаридан бирига командировкага келиб, кечгача зарур иш билан банд бўлдим.

Меҳмонхонада тунашга қарор қилдим. Лекин шундай йирик шаҳарда меҳмонхона бўлмаслиги мени таажжубда қолдирди. Уйга поезд билан кетишга шошилдим. Чирчиқстрой станциясига келганимда поезднинг ҳозиргина ўтиб кетганлиги ҳақида менга хабар қилдилар. Демак, кечикибман. Хўш, энди қаерда тунаш керак? Кун совуқ, изғирин шамол эсиб турипти. Шаҳар ичида танишбилишнинг йўқ бўлганидан кейин қийин-да! Ниҳоят мен станция залида эрталабгача киприк юммай ўтириб чиқишга мажбур бўлдим.

Яқинда мен яна Чирчиқ шаҳрида бўлдим. Эҳ-ҳа-а... кейинги икки-икки ярим йил ичида шаҳарда қанчаю-қанча бинолар қад кўтарипти: янги кинотеатр, клуб, кутубхоналар, мактаблар, магазинлар, янги уй-жойлар... Йўлларга асфальт ётқизилган. Ишчи ва хизматчилар янги тартибда уй-жойлар қуриб олмоқдалар. Ишчи посёлкаларида ҳаёт қайнайди. Шаҳар гўзаллиги билан кишини ўзига мафтун этади.

Бу сафар менинг хаёлимда ва кўз ўнгимда икки ё уч қаватли қилиб қурилган ҳашаматли шаҳар меҳмонхонаси гавдаланди. Лекин афсуски, шаҳарда бундай меҳмонхона ҳали ҳам қурилмаган экан.

Шаҳар ижроия комитети меҳмонхона қуриш тадбирини кўришни қачонгача пайсалга солади?

Т. НОСИРОВ,
Бўстонлиқ районидаги 4-мактаб ўқитувчиси.

Магазинда тартиб ўрнатилсин

Марказий район пишчеторгига қарашли 94-озиқ-овқат моллари магазини (мудири ўртоқ Нурмуҳамедов) меҳнаткашларнинг талабини қондира олмаётир. Магазин доим ифлос, чанг, полда папирос қолдиқлари уйилиб кетган. Магазин ходимлари харидорлар билан қўпол муомала қиладилар, айримлари уларнинг ҳақига хиёнат қилишга уринадилар.

Кеч соат олтидан бошлаб айрим кишилар магазин олдида кўча юзида спиртли ичимликлар ича бошлайдилар ва бўшатилган шишаларни шу ондаёқ магазинга топширадилар. Магазиннинг ташқи томони ҳам ифлосланиб кетган: атрофда синиқ шишалар, қоғоз ва бошқа чиқиндилар уйилиб ётибди. Бу ерда ўткинчиларни ҳақорат қилган ва «кайфи ошиб қолган» кишиларни ҳам кўриш мумкин. Бундай кўнгилсиз ҳодисалар, айниқса «Пищевик» стадионида футбол ўйини бўлган кунлари кўпроқ бўлиб туради.

Райпишчеторг совет савдоси қоидаларини бузаётган 94-магазин мудири ўртоқ Нурмуҳамедовни тартибга чақириши ва магазинда тартиб ўрнатиши зарур.

А. НИМ.

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ

Меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларига жиддий эътибор берилсин

КПСС XX съезди совет қонунчилигини янада мустаҳкамлашни, уни ҳар қандай бузишларга қатъиян чек қўйишни муҳим вазифа қилиб қўйди.

Меҳнаткашларнинг барча ҳақли талабларига зийраклик билан қулоқ солиш, улардан тушган ариза ва шикоятларни дарҳол кўриб чиқиш ва тегишли амалий чора кўриш съезд белгилаб берган ана шу вазифани муваффақият билан бажаришнинг синалган йўлидир.

Меҳнаткашлар депутатлари область, шаҳар ва район ижроия комитетлари меҳнаткашлардан тушган шикоят ва аризаларни кўриб чиқишни бирмунча яхшиладилар. Шикоят ва аризаларнинг кўпчилигига ўз вақтида жавоб берилмоқда.

Бироқ, меҳнаткашлардан тушган шикоят ва аризаларни кўриб чиқишда «Меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларини тартибга солиш ва кўриб ҳал қилиш ҳақида»ги ҳукуматимизнинг маълум қарорига кўп жойларда амал қилинмаётир, бу муҳим ишда юзакичилик ва масъулиятсизликка йўл қўйилмоқда. Натижада шикоят ва аризаларни кўриб чиқиш ҳаддан ташқари чўзиб юборилаётир.

Олмалиқ шаҳар ижроия комитетининг бу соҳадаги ишини олиб кўрайлик. Бу ерда меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларига ўз вақтида жавоб берилмайди. Ижроия комитет ва унинг бўлимлари бу ишга иккинчи даражали масала деб қарайдилар. Меҳнаткашлардан тушган шикоят ва аризаларнинг кўпи анчадан бери ижроия комитет бўлимларида жавоб кутиб ётипти. Шаҳар ижроия комитетининг раиси ўртоқ Цветкова бу масалани шахсан ўз назоратидан чиқариб, иккинчи даражали вазифадаги кишиларга топшириб қўйган.

Тошкент шаҳрининг Навоий кўчасида истиқомат қилувчи меҳнаткашлар 1955 йилнинг июлида кўчанинг ўз вақтида супуриб тозаланмаслиги, электр чироқлар билан етарли даражада таъминланмаганлиги ҳақида ижроия комитетга мурожаат қилган эдилар. Уларнинг ҳақли талаблари ифода этилган ариза ижроия комитетнинг бўлимларида 1956 йил февралгача кўрилмай ётган.

Меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларига нисбатан нотўғри, бюрократларча муносабатда бўлишлик ҳодисалари Паркент район ижроия комитети ва унинг бўлимларида ҳам учрайди. Район ижроия комитети раисининг ўринбосари ва район молия бўлимининг мудири ўртоқ Нуров Ленин номли, «Коммуна» ва Сталин номли колхозларнинг бир группа аъзоларига текширмасдан туриб: меҳнат минимумларини бажармади, деб асоссиз равишда солиқ чиқарган. Уларнинг бу ҳақдаги норозилик аризалари ўз вақтида кўрилмай, судралиб келган.

Район ижроия комитетида, Заркент ва Паркент қишлоқ Советларида меҳнаткашларнинг шикоят ва аризалари кўрилмай, узоқ вақт оқибатсиз қолмоқда. Районда шикоят ва аризаларнинг умуман 36 проценти кўриб чиқилади ва уларга жавоб қайтарилади. Буларнинг ҳам ярмидан кўпига белгиланган муддатдан кечиктирилган ҳолда жавоб берилади. Бу фактлар шуни кўрсатадики, район ижроия комитети ва унинг раиси ўртоқ Маҳкамов, юқорида қайд этиб ўтилган қишлоқ Советлари ижроия комитетларининг раислари Сафаров ва Нуров ўртоқлар меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларини кўришда етарли тартиб ўрнатмаганлар, бу ишнинг моҳиятига етарли даражада баҳо бермайдиган бўлиб қолганлар.

Меҳнаткашлардан тушадиган шикоят ва аризаларни белгиланган қоида асосида ҳисобга олмаслик, уларнинг ҳаракати устидан назорат қилмаслик фактлари ҳам кўплаб содир бўлмоқда. Бунга мисол қилиб Сирдарё район ижроия комитети ва райондаги айрим қишлоқ Советлари ижроия комитетларининг ишини кўрсатиш мумкин. Масалан, район коммунал хўжалик бўлимига тушган шикоят ва аризалардан 97 таси кириш дафтаридан ўтказилмаган: ариза, справка ва шикоятлар аралаштириб юборилган ва мутлақо тартибсиз ҳолда сақланмоқда. Регистрациядан ўтказилган 169 аризадан 59 таси кимга, қаерга юборилганлиги ҳеч кимга маълум эмас. Асло йўл қўйиб бўлмайдиган, ачинарли бу ҳолдан коммунал хўжалик бўлимининг бошлиғи ўртоқ Тошпўлатов хабардор бўлса-да, парвойига келтирмайди.

Шуни алоҳида уқтириб ўтиш зарурки, ҳар бир шикоят ва ариза орқасида жонли киши бор, у ўз аризасига қилинадиган жавобни доим кутиб туради. Шундай экан, меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларига, уларнинг талаб ва истакларига яқиндан қулоқ солиш, бу масалада сансалорлик ва бюрократизмга асло йўл қўймаслик керак. Меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларига бюрократларча муносабатда бўлувчи кишиларга қарши аёвсиз кураш олиб бориш йўли билан шикоят ва аризаларни кўриб чиқишда қатъий тартиб ўрнатайлик.

А. САИДОВ,
Тошкент область ижроия комитети шикоят ва хатлар бўлимининг мудири.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„Сирдарёлик киракашлар“

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг шу йил 29 июль сонида юқоридаги сарлавҳа билан танқидий материал босилиб, унда Сирдарё районида ҳеч қаерда ишламай, шахсий машинасида киракашлик қилиб юрганлар сони тобора кўпаяётгани, тегишли ташкилотлар бу иш билан шу вақтгача шуғулланмай келаётгани кўрсатилган эди.

Меҳнаткашлар депутатлари Сирдарё район ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Фефеловнинг редакцияга хабар қилишича, текширишда газетада келтирилган фактлар тасдиқланган. Газета материали район ижроия комитетининг мажлисида муҳокама қилинган ва районда автотранспорт ҳаракатини тартибга солиш ҳамда шахсий машиналари бўлган кишилар устидан контроллик қилиб бориш район молия бўлимига, милиция ва прокуратура органига топширилган. Шу билан бирга, район ижроия комитети Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлигига қарашли Велико-Алексеевская станциясидан Орловский қишлоқ совети ва «Малик» совхозлари ўртасида пассажирлар ташиш учун автобус ажратишни сўраган.

Шаҳар коопторги ишидаги нуқсонлар тугатилсин

КПСС XX съезди партия ва совет органлари олдига шаҳар аҳолисининг қишлоқ хўжалиги маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини янада кўпроқ қондириш мақсадида кооперация савдоси ишини тўғри йўлга қўйиб юборишни вазифа қилиб қўйган эди. Тошкент шаҳар коопторги ташкил этилганига уч йил бўлган бўлса ҳам, ўз олдига қўйилган вазифани бажаришнинг уддасидан чиқа олмаётир. Бунинг сабаби нимада?

Аввало шуни айтиш керакки, коопторгнинг нормал ишлаши учун зарур моддий шароит яратиб берилмаган. Тошкент — республиканинг пойтахти, аҳолиси кўп шаҳардир. Шундай экан, бу ерда коопторгнинг бир нечта яхши жиҳозланган намунали магазинлари, ҳар турли моллар сақлаш мумкин бўлган складлари, холодильниклари бўлиши зарур. Бироқ, шаҳар коопторги буларнинг бирортасига ҳам эга эмас. Шаҳарда атиги иккита магазин энг яхши, намунали магазин ҳисобланади. Лекин улар ҳам зарур асбоб-ускуна билан жиҳозланмаган, 54-разъездда жойлашган склад эса талабга асло жавоб бера олмайди. Шу сабабли ҳам кооптopг районлардан ва бошқа жойлардан келаётган молларни қаерда сақлашни билмайди. Коопторг қиш мавсуми учун гўшт ва сабзавот маҳсулотларини кўплаб запас қилиб олиши керак. Бунинг учун ҳам коопторгда база йўқ. Холодильниклар бўлмагани сабабли коопторг Украинадан келтирилган 20 тонна гўштни Ташхолодильникка ижара ҳақи тўлаб сақлашга топширган. Бунинг оқибатида чиқим ортиб, маҳсулотнинг таннархи ошиб кетмоқда. Бундан область матлубот жамиятининг, «Ўзбекбирлашув» правлениесининг ҳам хабари бор. Лекин улар шаҳар коопторги ишига яқиндан раҳбарлик қилиш, тегишли моддий база яратиб бериш ўрнига, четдан туриб кузатувчи ролини бажармоқдалар, холос.

Коопторг 1956 йилнинг биринчи ярмида товар обороти планини 75 процент миқдорида бажарган, июль плани эса фақат 38,8 процент миқдорида бажарилган. Августда товар оборотининг бориши ундан ҳам ёмон аҳволда. Бу фактлар шуни кўрсатадики, «Ўзбекбирлашув»нинг комиссион савдо бўлими (бошлиғи ўртоқ Нарзиқулов), область матлубот жамияти ва айниқса унинг тайёрлаш бўлими (бошлиғи ўртоқ Азизов) шаҳар коопторгини зарур моллар билан таъмин этишга етарли эътибор бермаётирлар. Яна фактларга мурожаат қилайлик:

Республикамизнинг барча область матлубот жамиятларининг тайёрлаш бўлимлари ва Тошкент областининг район тайёрлаш конторалари биринчи ва иккинчи кварталда шаҳар коопторгига 434 ўрнига 42,1 тонна гўшт, 360 ўрнига 2,6 тонна картошка, 325 ўрнига 8,6 тонна сабзавот маҳсулотлари, 3120 ўрнига 1057 тонна ғалла, 320 ўрнига 63 тонна гуруч топширганлар, холос. Июль ойида аҳвол бундан ҳам ёмон бўлган: коопторг комиссион тартибда 2 миллион 300 минг сўмлик товар ўрнига атиги 809 минг сўмлик товар олган. Областнинг район тайёрлаш пунктлари эса қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш планини 30 процент атрофида бажарганлар, холос. Республиканинг бошқа областларидан эса шаҳар коопторги ҳеч қандай маҳсулот олмаган. Июль товар оборот плани жойлардан маҳсулот етказиб берилмаётгани туфайли бажарилмай қолаётганлиги «Ўзбекбирлашув» правлениеси раисининг ўринбосари ўртоқ Чиркинга хабар қилинади, лекин у ҳеч қандай амалий тадбир белгиламайди, аҳвол ўз ҳолича қолаверади.

Ҳозирги кунда қовун-тарвуз, узум ва бошқа сабзавот маҳсулотлари ғарқ пишди. Лекин шунга қарамай, коопторг магазинларида кўпинча шу нарсалар бўлмайди, келтирилган маҳсулотларнинг сифати шаҳар аҳолисининг талабига жавоб бермайди. Ҳозирги вақтда шаҳарга ҳар куни 79 тонна қовун-тарвуз, узум, сабзи-пиёз келтириш ўрнига фақат 4-10 тонна атрофида маҳсулот келтирилмоқда. Бу нарса шуни кўрсатадики, шаҳар коопторги (директори Корабейников, партия ташкилоти бюросининг секретари Полухин ўртоқлар) ўз савдо тармоқларини зарур моллар билан таъмин этиш ҳақида камдан-кам қайғиради. Бунинг устига район тайёрлаш пунктлари шартномага биноан ўзлари товар етказиб беришлари зарур бўлган ҳолда, область матлубот жамияти бу ишни коопторг маъмурияти зиммасига юклаб, қишлоқ хўжалик маҳсулоти ташиб келтириш учун зарур бўлган 15 машина ўрнига 6-7 машина ажратиб қўйган, холос. Равшанки, коопторг ишига шу тарзда раҳбарлик қилинса, унинг ишини яхшилаш анча қийин бўлади, коопторг ўз олдига қўйилган вазифаларни бажара олмайди.

Тўғри, «Ўзбекбирлашув» биргина шу йилнинг ўзида область матлубот жамиятлари тайёрлаш конторaларининг бошлиқлари билан шаҳар коопторгини тегишли моллар билан таъминлаб туриш тўғрисида 3 марта, область матлубот жамияти эса район тайёрлаш конторaларининг директорлари билан 4 марта кенгаш ўтказди. Кенгашларда ҳамма бир оғиздан коопторг ишини яхшилаш ҳақида гапирди, лекин аҳвол қандай бўлса, ўз ҳолича қолаверди, ишда бироз бўлса ҳам силжиш юз бермади. Юқори ташкилотлар мажлисбозлик ва ваъдабозлик билан шуғулланиш ўрнига коопторгни савдо ишини яхши билган, савдо маълумотига эга бўлган ходимлар билан таъминлаб, нормал ишлаш учун зарур моддий база яратиб берганларида эди, коопторг шаҳар меҳнаткашларига яхши хизмат кўрсатган ва товар обороти планини ортиғи билан бажарган бўларди.

Шаҳар коопторги партия ва совет ташкилотларининг ёрдамига муҳтож. Коопторг ишидаги камчиликларни тезда бартараф этиш — муҳим вазифа. Шу куннинг талаби ҳам шундан иборатдир.

С. ОРИПОВ.

Оталик ёрдами кучайтирилмоқда

Яқинда Тошкент шаҳар Марказий район партия комитети райондаги корхоналар, ташкилотлар, олий ўқув юртлари ва илмий-текшириш муассасалари бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг йиғилишини ўтказди. Йиғилишда республика партия активи йиғилиши ҳамда Тошкент область партия комитетининг III пленуми томонидан қўйилган вазифаларни амалга ошириш ва олинган мажбуриятта яраша мўл ҳосил тўплашда оталикдаги Пскент районининг колхозларига амалий ёрдамни кучайтириш масаласи муҳокама қилинди.

Йиғилиш қатнашчилари район партия ташкилоти оталиқдаги колхозларда ғўза парваришини кучайтириш, колхозчилар ўртасида оммавий-сиёсий ҳамда маданий-оқартув ишларини яхши йўлга қўйишда колхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари ва правлениеларига катта амалий ёрдам бераётганини таъкидладилар. Июль ойида район колхозларига 1000 га яқин киши юборилди ва улар пахтакорларга ҳосил тўплашда, чорвадорларга эса чорва қишлови учун ем-хашак тайёрлашда ёрдамлашдилар.

Август ойида ғўзага солинадиган маҳаллий ва минерал ўғитларни ташиб бериш мақсадида 24 автомашина, район МТСларига пахта ва кўрак терадиган машиналарни, шунингдек пахта йиғим-терими даврида ишлатиладиган бошқа механизмларни ремонт қилишда ёрдамлашиш учун 26 кишидан иборат токарь, механик, слесарь-монтажчилар бригадаси ва инженерлар юборилди.

Шунингдек пахта йиғим-теримини тўла тайёргарлик билан бошлаш ва уни муваффақиятли ўтказиш мақсадида оталиқдаги колхозларга автотранспорт, арава, йўл ва кўприкларни ремонт қилишда кўмаклашиш юзасидан амалий тадбирлар белгиланди.

Областимиз меҳнаткашлари Пахта байрамини зўр қувонч билан нишонладилар. Янги куч, янги ғайрат билан пахта теримига, ўртоқлар!

Бўкаликлар қувончи

БЎКА. («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан). Район маркази байрам либосига бурканган. Кўчаларга одамлар сиғмайди. Ҳаммаёқ чўғдай гиламлар, гулдор палаклар, алвонлар билан безатилган. Колхозлар ташкил қилган повильонлар гавжум, колхозчилар яйраб хордиқ чиқармоқдалар. Ҳар томондан музика садолари эшитилиб туради.

Районда эришилган ютуқларни кўрсатадиган диограммалар, шиорлар муваффақиятлардан ҳикоя қилади. Ошпазларнинг қўли-қўлига тегмайди, тўкин-чочин дастурхонлар очиқ. Машҳур теримчи Саодат Гулаҳмедова, Тимирязев номли колхознинг кекса пахтакори Ражаббой Йўлдошев, Кагонович номли колхознинг бригада бошлиқлари Алавиддинов, Усмонов, Яхёева, Усмонова, Охунбобоев номли колхоздан Пардаев, Карл Маркс номли колхоздан Чўлиев, Эрбоев каби бригада ва звено бошлиқлари, теримчилари, механик-ҳайдовчилардан Эрматов, А. Эргашев сингари пешқадам кишилар тўрда, иззатли меҳмон бўлиб ўтирибдилар.

Одамлар кўкаламзор кенг майдонларда сайр этади. Колхозчилар оғир қўл меҳнатидан озод қиладиган ажойиб қишлоқ хўжалик машиналари виставкасини, халқ ўйинлари, курашни томоша қиладилар. Ўзбек яллалари, қозоқ ўлонлари, рус частушкалари, татар куйлари бир-бирига пайванд бўлиб қардошлик симфониясини ташкил этади. Пахта байрами — куч, ғайрат, бирлик, халқлар дўстлиги байрамига айланиб кетади.

Кенг майдон. Бу ерда халқ тўлқини мавж уради. Район партия комитетининг секретари ўртоқ Шайхов Пахта байрамига бағишланган митингни очар экан, район меҳнаткашлари байрамига қандай совғалар билан етиб келганликлари тўғрисида гапиради. Районда ғалла, пилла тайёрлаш плани бажарилган. Сут соғиб олиш ойди, чорва плани муваффақиятли бажарилмоқда.

Район колхозчилари ғўза қатор ораларини агротехника қоидаларига мувофиқ ишлаганлари туфайли далаларда ҳар қачонгидан кўра кўпроқ ҳосил етиштирилган. Район меҳнаткашлари шу беш йилликда планга мувофиқ 27675 тонна ўрнига 32 минг тонна пахта етиштириб бериш мажбуриятини олдилар.

Митинг ёпилиши билан Жамбул номли, Каганович номли, Охунбобоев номли, «Ленинизм» каби колхозларнинг 25 машина, 50 аравасидан ташкил этилган қизил карвон колоннаси музика садолари остида ҳаракатга келади. Митинг қатнашчилари қизил карвонни пахта пунктига кузатиб қолади.

Сайлгоҳда ўйин-кулги, хурсандчилик ҳамон давом этади. Кеч пайт давлат эстрадасининг артистлари катта концерт қўйиб бердилар.

Бўка районида Пахта байрами зўр ушшқоқлик билан, кўтаринки руҳда жуда кўнгилли ўтди.

Б. ХАЛИЛОВ.

Областимиз меҳнаткашлари Пахта байрамини зўр тантана билан нишонладилар. Суратда: Пискент ва Янгийўл районларида Пахта байрамининг ўтказилиши. Г. Пук ва Р. Шамсуддинов фотолари, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Мўл-кўлчилик байрами

Икки қўшни шаҳар — Тошкент ва Янгийўлда бўлган Пахта байрами бир-бирига қўшилиб кетди. Тошкентдан Янгийўлга ошиқаётган машиналар, Янгийўлдан Тошкентга кетаётган машиналарнинг ёнидан ғувуллаб ўтар экан, ҳар икки томондан бир-бирини табриклаган овозлар, қувноқ яллаларнинг шамол учириб келган садолари эшитилади. Тошкентдан то Янгийўлга боргунча катта йўл бўйидаги гузарларда, боғларда, полизларда тўкин-пишиқчилик сезилиб турипти. Пахтазорларда кўсаклар очилиб, узоқдан жилмайиб кўринади. Янгийўлга кирмасданоқ байрам тантанаси кишини ўз қучоғига олади.

Янгийўлдаги истироҳат боғида район колхозлари байрамга атаб ўз павильонларини очганлар. Чойхоналарда, ошхоналарда кишилар кўп, боғ аллеяларида гурс-гурс юриб турган кишилар ундан ҳам кўп. Боғдаги дарахтларга, деворларга, йўлкаларнинг тепасига кўндаланг қилиб осилган алвонларда кишиларни Пахта байрами билан табрикловчи хитоблар кўзга ташланади. Мамлакатга 3 миллион тонна пахта етказиб бериш ишига муносиб ҳисса қўшайлик, деб ёзилган ана шундай алвонларнинг бирига. Оппоқ кийинган мўйсафидлар ўғил-қизларининг орзу-ҳавасини кўриб, қариликгаштини суриб юриптилар. Қуюқ дарахт соя ташлаб турган жойда райондаги Молотов номли колхознинг кекса бригадири Абдумалик ота Каримов билан бу ерга меҳмон бўлиб келган Октябрь районидаги Андреев номли колхознинг уста пахтакори Музаффар ота Аъзамов учрашиб қолишди. Буларнинг ҳар иккаласи бригадага бошчилик қилади. Абдумалик отанинг бригадасига 47 гектар, Музаффар отанинг бригадасига 76 гектар ер қарайди.

— Байрамингиз муборак бўлсин, оғайни... — деса чолларнинг бири

— Байрамингиз муборак, — дейди иккинчиси.

Кекса пахтакорлар байрам кунига қадар экинларини ясатиб келган бўлсалар, мана бугун уларнинг ўзлари ясаниб юришипти.

Пахта байрамида ҳар бир колхоз, ҳар бир киши ўз қўлидан келган совғасини намойиш қиляпти. Навоий номли колхоз шу мўл-кўлчилик байрами арафасида пахта теримини бошлаб юборди, бу колхоз аъзолари давлатга 3 тонна пахта топшириб, байрамга келдилар. Свердлов номли, Петров номли колхозлар ҳам байрам арафасида теримга киришиб, давлат омборига бир неча тоннадан пахта етказиб бердилар.

Сталин номли колхозда жуда кўп йигит-қизлар ўз тўйларини шу байрамга тақаб ўтказдилар. Йигит-қизлардан икки ўндан ортиқ киши турмуш қуришди...

Янгийўлда Пахта байрами тантанаси биринчи куни эрта тонгдан ярим кечагача давом этди. Боғнинг бир чеккасида колхоз ҳаваскорлари концерт бераётган бўлса, яна бир чеккасида Тошкентдан чиққан шоирлар пахтакорлар меҳнатини улуғлаб ёзган ўз шеърларини ўқиб бердилар. «Коммунизм» колхозининг боғдаги чойхонасида ўқилган шеърлар ҳамма ёққа эшиттирилди.

Район Маданият уйи ва Свердлов номли колхознинг ҳаваскорлари чойхоналарда, павильонларда байрам тантанасига келган колхозчиларга, механизаторларга, чорвадорларга концерт бериб турдилар. Боғдаги кенг йўлкаларда ташкил қилинган китоб магазинлари ёнида кишилар айниқса кўп бўлди.

Янгийўлликлар Пахта байрамини муносиб совға билан нишонлаш учун астойдил меҳнат қилдилар.

Пахта байрами — мўл-кўлчилик байрами Янгийўлда жуда қувноқлик билан ўтди. Меҳнаткашлар партия ва ҳукуматимизнинг кишилар тўғрисидаги ғамхўрликларидан ғоят миннатдор эканликларини намойиш қилдилар.

С. МАҲКАМОВ.

Рамз БОБОЖОН.

Тўй устига тўй

Мирзачўлнинг шамоли
Чертиб ўтар торимни.
Улоқчи отлар ёли
Тортади хаёлимни...
Мирзачўлда катта тўй —
Пахта байрами, дўстим.
Карнай-сурнай ялла-куй
Тўйга қўшади ҳусн.
Тўйга тўёна керак,
Мўл ҳосил — тўёнамиз.
Бўрдоқи ҳар бир кўсак —
Етилган дурдонамиз.
Узоқлардан келади
Чўпон кру-круси.
Сув бўйига елади
Қўй-қўзилар сруси.
Бир томчи сув — бир ариқ,
Ариқ эса бир дарё,
Ўтларнинг ранги сариқ,
Чўл иссиғи бедаво.
Мирзачўлнинг достонин
Бошлаб қолади бахши:
«Ҳовучлаб ўтган жонин
Бу ердан ёмон, яхши.
Қароқчилар талаган
Туякаш карвонларни.
Бўрилар қон ялаган
Қонга қориб жонларни.
Сувсизликдан семиз ер
Қовжираган кўп замон.
Топилмаган бирор эр
Уни қилгали бўстон.
Аммо кунлардан бир кун
Мирзачўллик гўзал қиз
(Ҳуснда танҳо Ширин,
Доноликда ҳам тенгсиз)
Ошиқларга қўймиш шарт:
Оғир, лекин улуғвор.
Кимки ишқда бўлса мард,
Мирзачўлга бир анҳор
Сув чиқарсин, деганмиш,
Халқ ғамини еганмиш.
Буни эшитиб Фарҳод,
Келган эмиш Хитойдан,
Хисров деган разил зот
Чиққан эмиш саройдан.
Фарҳод кўтариб кетман,
Сув очгали борганмиш,
Хисров минг найранг билан
Чўлга бўйра ёйганмиш.
Тонг отарда Ширинни
Таклиф этганмиш чўлга.
Севингандан шу куни
Қиз ҳам тушганмиш йўлга.
Қараса, биёбонда
Оппоқ бўйралар гўё
Ширинга ўша онда
Кўринганмиш бир дарё.
Шундай қилиб, масъума
Тушганмиш ифлос қўлга.
Ўчганида оймўма,
Назар ташласа чўлга,
Дарёдан йўқмиш нишон,
Тутиб ермиш биёбон.
Ширин чидолмай, ҳайҳот,
Ўзин этганмиш ҳалок.
Буни эшитиб, Фарҳод
Қалби бўлганмиш чок-чок.
Кетманини отганмиш,
Ўша ерда қотганмиш...».
Бахшининг дўмбираси
Эсга солар ўтмишни.
Йигитларнинг сараси
Чўлга қайраган тишни.
Мирзачўл юлдузлари
Ошиқларни имлайди,
Йигит-қиз кундузлари
Меҳнат қилиб тинмайди.
Асрий саҳро ҳувуллар,
Қўриқ очилар, қўриқ...
Тракторлар гуриллар
Гўё кишнайди тўриқ,
Бир ёнда экскаватор
Солиб ўтар гулдурос.
Меҳнат самараси зўр,
Бир ёнда пахта қийғос.
Тўй устига тўй бугун,
Чўлда ҳаёт нафаси.
Пахта байрами гулгун,
Гуркирар шодлик саси.
Мирзачўлнинг шамоли
Чертиб ўтар торимни.
Севишганлар иқболи
Тортади хаёлимни.
Ҳосил тўйи кечаси —
Йигит-қизнинг ҳам тўйи.
Қувноқ турмуш режаси
Жаранглаган қалб куйи.
Тўйга тўёна керак,
Мўл ҳосил — тўёнамиз.
Байрам, тўйлар муборак,
Дўстимиз, дугонамиз!

Мирзачўлда зўр тантана

Мирзачўлда тўй, тантана. Чўл ўрнида бунёдга келган боғларда, поёнсиз пахтазорларда байрам чиройи гўзаллик кашф этиб турипти.

Мирзачўл бағридан йил сайин кўпроқ қўриқ ерларни ўзлаштираётган ва бу ерларда меҳр билан пахта етиштираётган пахтакорлар, механизаторлар ўзлари бунёдга келтирган шаҳарда — чўл ўрнида гуллаб-яшнаётган шаҳарда Пахта байрамини нишонламоқдалар. Тўкин-сочин дастурхон устида гурунглашиб ўтирган, чақ-чақлашаётган кишилар бир-бирларини мўл ҳосил билан табриклашар, хирмонга барака тилашар, фаровонлик келтирсак юртимиздан миннатдор бўлиб сўзлашар эдилар.

Мирзачўл устида қуёш ўз заррин нурларини ёзганда қўшиқлар, музикалар садоси яна ҳам кучлироқ, яна ҳам яхшироқ жаранглай бошлади.

Мирзачўл боғига минг-минглаб кишилар йиғилган. Бу ерда уларнинг хордиқ чиқаришлари, шодиёна ўйнаб-кулишлари, кўнгилли суҳбат қуришлари учун ҳамма нарса муҳайё!

Мана, ярмарка бозорининг кенг майдони. Бадиий ҳаваскорлик тўгаракларининг аъзолари ялла қилишади. Бу ердагилар Ленин номли колхознинг илғор теримчилари Зулайҳо Шокирова, Зоя Аҳмедоваларнинг товусдек айланиб рақс тушишларидан хурсанд.

Боғнинг қайси томонига борманг, ўйин-кулги, қаҳ-қаҳа. Кечга томон, ёқимли шабада эса бошлаганда стадион томошабинлар билан лиқ тўлди. Бу ерда ўзбек классик кураши бошланди. Курашда 200 дан ортиқ полвонлар қатнашди. Бел олишувда ғолиб чиққан полвонлар — Мирзачўлни бўйсундираётган полвонлар стадион майдонида фахрланиб юрадилар. Уларнинг бу ғалабасидан ҳамма қувонади. Бу полвонлар пахта етиштириш курашида ҳам енгган полвонлар!

Шу давада Ленин номли колхознинг гектаридан 40 центнердан ҳосил олиш учун курашаётган бригада бошлиғи Носир Маражабов ўтирипти. Ворошилов номли колхознинг моҳир сувчиси Худойназар Жониев ҳам шу ерда, Мичурин номли колхоздан келган Омон Мўминов, «Коммуна» колхозилик Мирзаҳайдаров бел олишувга шайланиб турипшипти. Улар Мирзачўл воҳасининг азаматлари, бугун бел олишувда куч синамоқчи бўлаётган эканлар, эртага мўл ҳосилни йиғиштириб олишда ҳам бир-бирларидан ўзиб кетиш учун курашадилар.

Классик курашдан кейин футбол ўйини бошланади. Стадион яна ҳам гавжумлашиб кетади. Томошабинлар футболчиларнинг тўпни моҳирлик билан тепишларини, дарвозага киритишларини олқишлайдилар.

Кеч кириши билан концерт, кинофильмлар кўрсатиш авжга чиқади. Пахтакорларнинг байрам тантанаси ярим кечагача давом этади. Музика садолари, шўх яллалар кеча, 27 август куни эрталабдан яна давом этди. Мирзачўл, Гулистон районларини бир-бирига туташтирувчи катта йўлда велосипед пойгаси ўтказилди.

Мирзачўлни бутунлай бўйсундириш учун курашаётган, пахта ҳосилини йилдан-йилга ошириш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилаётган, бу йилги мўл ҳосилни сра нобуд қилмай йиғиб-териб олиш учун шайланиб турган Мирзачўл пахтакорларининг сайли, ўйин-кулгиси, чақ-чақ суҳбатлари энди пахта далаларида яна ҳам жаранглаб эшитилар, кенг воҳани гавжум қиларди.

У. ЖОНГИТОВ,
В. ШОДМОНОВ.

Ҳалол меҳнат шодиёнаси

Оржоникидзе районидаги «Сталинград» колхозининг аъзолари Пахта байрамини зўр тантана билан кутиб олдилар. Байрам кунлари колхоз қишлоғи ҳар қачонгидан ҳам гўзал ва оромбахш бўлди. Колхозчилар ва механизаторлар ҳосил тўйи—Пахта байрамини қувона-қувона нишонладилар. Биз колхоз правлениеси биносининг олдига борганимизда идора яқинидаги чўғдек безатилган чойхонада кишилар суҳбатлашиб ўтиришипти.

— Ўринбой, — деб гап бошлади соқоли кўксига тушган нуроний чол, — биз ҳам шаҳарга тушамизми?

— Ўзимизни уринтириб нима қиламиз, — кулиб жавоб берди Ўринбой. Колхозимизда ҳамма нарса муҳайё. Кечқурун клубда ҳаваскорларнинг концерти бўлар экан. Улар ҳам расмана артистлардан қолишмайди.

Шу пайт идора олдига битта юк машинаси келиб тўхтади. Машина теримчи йигит ва қизлар билан тўлди. Булар Комсомол кўлига сайр учун кетаётган 3-бригаданинг меҳнатсевар аъзолари эдилар. Пахта байрами колхозчиларни мўл ҳосилни териб олишга сафарбар қилувчи буюк кучга айланди.

«Сталинград» колхозининг аъзолари бу йил 750 гектар ерга чигит экиб, ҳар гектар ердан 34 центнердан ҳосил топшириш мажбуриятини олганлар. Айниқса, 63 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан пахта топшириш мажбуриятини олган Маъруф Қорахўжаев ва Н. Комилов ўртоқлар бошлиқ комсомол-ёшлар бригадасида мўл ҳосил етиштирилди.

Колхозчилар Пахта байрамидан сўнг янги куч ва янги ғайрат билан теримни бошлаб юборадилар.

Н. РИХСИЕВ.

ҲИКОЯ

Михайло ЛАЛИЧ

ЧЎПОН ҚИЗ

1942 йил баҳорининг охири эди. Четниклар душанба куни катта ҳужумга ўтиш олдидан Колашиннинг бир четида икки кишини ушлаб олишди. Дастлаб Веко Бруич деган чол қўлга тушди, у чўлоқ бўлиб, отиб ташланган бир партизаннинг отаси эди. Уни танишдими ёки бирон киши чаққанми, ҳар нечук чолни тўсатдан тутиб олишди, у ҳатто чўнтагидан револьверини олишга ҳам улгуролмади. Чол қуролсизлантирилиши биланоқ ҳаммасини бўйнига олди: ҳа у комендант Минични отмоқчи ва ўғлининг хуни учун ўч олмоқчи эди. Туш пайтига бориб, чолни Селич, Зечевич ва Лакичевич деганлар билан бирга отиб ташладилар. Букчайиб қолган бу чўлоқ чол ўлимига саноқли дақиқалар қолганда, қаддини ростлаб, бундай деди: «Мен черногор халқининг шон-шуҳрат қозонган қаҳрамонлари, софдил ажойиб кишилари билан бирга ҳалок бўлмоқдаман, менинг мукофотим шу». Чол душманига бош эгмади, уни чуқур гўр қазиб кўмишди, бирга ўлган кишиларнинг шуҳрати эса чолнинг шон-шуҳратини босиб кетди. Шунинг учун ҳам уни тезда унутиб юбордилар ва у тўғрида гапирмай қўйдилар.

Иккинчи бир воқиа бутунлай бошқа вазиятда юз берди: ўрта бўйли, гулдай очилган чиройликкина қишлоқи бир қизни қамоққа олишди; у қўпол кийим-бош кийган, юзлари офтобда пишган бўлиб, қоп-қора қошлари остидаги пўлатсимон кулранг кўзлари қатъий боқиб турар эди. У Требалев районлик Джурджа Влахович деган чўпон қиз эди. Ўша куни у бир қўтон қўзи ҳайдаб келаётган эди. Илгари бу ҳол одатдаги оддий бир ҳодиса эди: баҳор охирларига бориб, турли-туман моллар билан бирга ўтлашга ўргансин деб, қўзиларни онасидан ажратишар ва бошқа подага олиб бориб қўшиб қўяр эдилар. Бироқ бу йилги баҳорда ҳамма нарса остин-устин бўлиб кетди. Тинч оқар Тари дарёси яқинида тўхтовсиз жанглар борар эди, четникларга чўпонлар ҳам, қўзилар ҳам, умуман жони бор ва қимирлай оладиган ҳамма-ҳамма нарса шубҳали бўлиб туюлар эди.

Қиз соқчилар ёнидан, бошини қуйи солиб ўтаркан, йўл-йўлакай қўлидаги пайпоғини тўқиб борар эди. Қизнинг бу қадар хотиржамлиги, юзида қўрқув аломатини кўришни истаган соқчининг жиғига тегиб, унинг қизга бўлган шубҳасини янада ошириб юборди. Соқоли қўйлагининг кир босган ёқаси ва яхшилаб қадалган тугмаларининг устидан тушиб турган соқчилар командири, собиқ жандарм бир йўталиб олиб, ғазаб билан сўради:

— Қаёқдан келаяпсан, жо-жонон?

Қиз ўгирилди, титраб кетди ва четникка совуқ назар билан тикилди.

— Менми? Тоғдан.

— Қайси тоғдан? Бу ерда тоғдан кўпи борми!

— Мен, анави Белград тоғларидан келаяпман,—деди қиз, диққат билан спицасига[1] кўзларини тикиб.

Қиз йўлида давом этмоқчи бўлиб ўгирилди, бироқ соқчи унинг олдини тўсиб, деди:

— Тўхта! Нега индамайсан? Партизанлар зонасидан келаяпсанку! Пропускангни кўрсат.

Унинг пропускаси йўқ эди, қиз ўзини пропусканинг нега кераклигини билмасликка солса ҳам, уни корчмага олиб боришди. У ерда қизни корчма эгаси Милена Тутова тинтиши керак эди; бу аёл тул хотин бўлиб, четникларга баъзи хизматларни қилиб турар эди. Бу хотин қизни танимасди. Унинг қишлоқ аҳолиси билан, айниқса хотин-қизлар билан ҳеч қандай алоқаси йўқ эди.

[1] Спица — пайпоқ тўқийдиган нина.

Чўпон қиз, требалевлик Влаховичлар авлодидан бўламан деди, лекин бу гап ҳам ҳеч қандай фойда бермас эди, чунки Влаховичлар ва бошқа кўп авлодлар, иккига—четникларга ва партизанларга ажралган бўлиб, бир-бирларига ашаддий душман эдилар. Қиз қўзиларимни топишим керак деб, тинтувдан бош тортишга уриниб кўрди, аммо соқчилар унинг сўзларига парво қилмай, уни ушлаб туришди. Милена Тутова кофтачасининг орқаларини титкилаб, кўйлаги ичидан бир даста варақа топиб олди. Бу варақаларда аҳолини босқинчилар ва уларнинг малайлари-четникларга қарши курашга чақирувчи сўзлар ёзилган эди. Соқчилар ҳатто варақанинг сарлавҳасини ҳам ўқишмади. Қоғоз шалдираши биланоқ ҳамма нарса аниқ бўлди. Қизни дўппослай бошладилар. Унинг юзларини қонга белашди, кўзларини ишдан чиқаришди, уч марта бошидан оқ рўмолини юлиб олишди. Қиз ғинг демас, фақат рўмолини тортар эди, чунки қишлоқнинг қатъий урф-одатига кўра, аёллар эркаклар олдида сочини очмаслиги керак эди.

Сўнгра Джурджани комендатурага олиб боришди. Кўчада, одамларнинг кўзи олдида қизни уриш қабоҳат ҳисобланса ҳам соқчилар ўз хизматларини бақириш ва ҳақорат қилиш билан бажаришар эдилар. Бу билан улар: мана, биз нақадар тиришқоқ эканлигимизни кўриб қўйинг!—демоқчи бўлар эдилар. Бундай пайтларда бақириб, гердайиб кетаётган четник соқчилар, ўзларини кўриб қўрқиб тўхтовчи, сўнгра бир қанча масофагача орқаларидан судралиб борувчи ўткинчилардан ўзларини устун ҳис этардилар. Қатор-қатор бўлиб, сукут қилиб кетаётган кишилар сони ҳамон ошиб борар, ҳар бир киши тахминан ўзига ана шу битта саволни берар эди: Колашинга келиб, четникларни машғул қилган номаълум чўпон қизни бу азоб-уқубатли йўлга киришга нима мажбур қилди? Уни жаллодларга ким тутиб берганикин? Қизнинг аҳволи нима кечишини ҳеч ким сўрамас, буни ҳамма билар эди. Ана шу фикрни ўйлаб, одамлар бошларини эгар, қўзиларга эътибор бермас эдилар; қўзилар ҳайрон бўлиб, гоҳ тўхтаб, девор тагидаги чанг босган ўтларни қимтир, гоҳ ўзларини бу ёмон ерда бутунлай унутиб қолдириб, қаёққадир шошилиб кетаётган чўпон қизга етиб олиш учун чопишар эди.

Комендатура олдига келиб, оломон тўхтади. Қизни бино ичкарисига олиб кириб кетишди, одамлар дарвозанинг қора квадратига термулиб, яна бир оз туришди. Улар сукутда бир-бирларига қараб қўйишарди. Сўнгра бу юз берган воқиани капалаги учиб кетган қўни-қўшниларига гапириб бериш ҳамда иложи борича бунақа жасурликни, ёшларнинг ажойиб хислатларини, уларни шундай қўрқинчли жазога олиб келган бу довюракликни жиловлаб қўймоқ керак деб қайта-қайта такрорлаб, тарқалиб кетдилар.

Майдон бутунлай бўшаб қолди. Фақат қўзилар ўйноқлаб юришарди, лекин кўп ўтмай, улар ҳам кўк ўтга қизиқиб, далага изғиб кетишди. Соқчи кеча ўлардай ичган эди, у қуриб кетган лабларини ялади-да, кўнгли сиқ билан оловга кетиб, анча вақтгача қўзилар ичидан энг семизини кўз тагига олиб қўйди. Аммо бироздан кейин қарасаки, қўзилар югуришиб, хиёл ўтмай кўздан ғойиб бўлибди. У ичи ачиб қолаверди.

Орадан бир неча минут ўтгач, қўзилар ўзларининг бундай эркин бўлиб қолганликларидан қўрқиб, тўхтади ва маъраб, оналари билан чўпон қизни чақиришга тушдилар. Уларнинг овозига ҳеч ким жавоб бермади. Сўнгра кун бўйи, титилиб кетган четан деворлар, қаровсиз қолган боғ ва полизлар орқали ўтиб, катта йўлга чиқиб олдилар. Бу йўл қўзиларга илгари бунчалик дағал, бунчалик сертупроқ туюлмаган ва ялангоч яйловлар номсиз партизанлар қабрига бунчалик тўлмаган эди. Шундай қилиб, қўзилар Тарига чиқиб олдилар ва сийрак ўт ўсиб турган қумлоқ ерда извошга қўшиладиган бир қирчанги отга кўзлари тушиб, ҳайрат билан тикилиб қолдилар, от худди итдек қўтир ва жунлари тушиб, туллаган эди. Улар от яқинига ёндашишдан қўрқиб кун бўйи унинг атрофида капалак сингари кўм-кўк майсазорда ўтлаб юрдилар. Кечқурун извошчи келиб, отни олиб кетди. Қўзилар ҳам унинг кетидан эргашди; улар гоҳ чопар, гоҳ қўрқув ва шубҳага тушиб тўхтаб қолар эди. Шундай қилиб, кимсасиз, қўрқиб қолган қўзилар отхона девори тагида, пастбаланд иссиқ кесаклар устида ғуж бўлиб тунаб қолдилар.

Бу вақт ичида чўпон қизни ҳамон комендатурада қийнашар эди.

Сўроқни жандарм кир ювувчисининг ҳароми ўғли, ўз авлодининг шон-шуҳратини кўриш насиб бўлмаган Божанич олиб борди. Божанич урушгача Белградда уйсиз-жойсиз сандироқлаб, майда-чуйда ишлар билан шуғулланиб, тирикчилик қилиб юрган эди. Колашинда уни бутунлай унутиб юборишган эди. Урушнинг иккинчи йили у туғилган жойига «Недич армиясининг офицери» деган ҳужжат билан қайтиб келди. У гўё немисларга сотилган Недичдан қочдим, энди Драже Михайловичга хизмат қилмоқчиман, чунки у кўпроқ инглизларга ишонади, дер эди. Божанич, Баницада қўл-оёғи боғланган коммунистларни пулемётдан отиб, роса тутдек тўкдим, уларни серб қишлоқларидан боплаб тутиб олдим, деб мақтанар эди. Унинг қуролсиз одамлар устидан ўтказган зулми ҳақидаги гаплари тингловчиларни шубҳага солмади... Четник офицерларнинг кўпчилиги ўзларини «оқ суяк» деб ҳисоблар ва шунинг учун Божанични ораларига қўшмас эдилар: улар унинг ота ва онасининг пас зотли эканлигини билар эдилар ва ҳеч қандай асос бўлмаса-да, кирчи хотиннинг ўғли Сербияда ўғрилик қилиб қўлга тушиб, қочиб кетган, дейишар эди. Бошқа, хиёла узоқни кўриб иш қилувчилар уни гестапочи ва Дража штабига юборилган Недич жосуси деб ҳисоблар эдилар ҳамда бирор фалокатга йўлиқишдан қўрқиб, у билан ниҳоятда эҳтиёт бўлиб муомала қилар эдилар.

Божанич қизни алоҳида аҳамиятга эга бўлган «белградча усулда» сўроқ қилди. Унинг қўл-оёқларини боғлаб, белидан арқон тортдилар. Сўнг ана шу «қамонни» икки устунга ўрнатилган ходага осишди, ходани «кўприк», қурбонни «тебрангич» деб атардилар. Қурбонни ниҳоятда бесўнақай новча, бундан бўлак ҳеч ишга ярамайдиган ёрдамчилари осаркан, Божанич қўлига қамчи олди ва қизнинг очиқ товонларига жуда усталик билан савалай кетди.

Бу жуда машаққатли меҳнат эди. У қизни уч марта осиб, уч марта ҳушсиз ҳолда ечиб олди. Қизга сув қуйишаркан, Божанич ўзининг кичкина, бадбуруш калласини терлаб кетган бармоқлари билан қутуриб ишқалар эди. У ҳайрон бўлди. Дастлаб қиз бу қийноқларга назарписанд қилмаётгандек туюлди. Унга, айбингга иқрор бўлишинг билан, қийноқ тўхтатилади, деб уқдиришар эди. Бироқ қиз қайсарлик қилар ва унга айтаётган гапларини эшитишни ҳам истамас эди. У ўзининг дастлабки ва сўнгги марта берган сўроғидан кейин, балиқ сингари жимиб қолди. Сўроғи ҳам жуда бир кулгили бўлди: варақаларни пичан ичидан топдим ва ойим билан акам тамаки ўраб чекади деб олдим,—деди. Божанич қиз айтган гапларни ёзмай қўйди. У хориган, ғамгин, юзлари худди тиш оғриғидан буришган бир ҳолда, Джурджани тюрьмага ўтказишни буюрди ва ўзи «канцелярия» зинасидан пивохонага бўлса керак, югуриб тушиб кетди.

Қизни эрталаб судга олиб келишди.

Колашиндаги четниклар суди мумтоз халойиқни бир оз юпатишга ва шу билан бирга, уларда бу ерда ҳукм қонунга мувофиқ чиқарилади деган таассурот туғдириш учун тузилган бўлиб, аслида эса ўлим ҳукми ҳар қандай «далил» инобатга олинмайдиган суд биносидан узоқда-штабда чиқарилар эди. Бош судья Марко Милович деган бўлиб, у вайсақи пианиста ва жанжалкаш одам эди. Бўзарган ва пишган юзларида беҳисоб калтак изи бор эди. Урушгача у адвокат бўлиб, Ходжер ва Летичга[1] берилган, кейин эса ўзининг айтишига кўра, Летич партиясига кандидат бўлаётиб, сайловда «ноль-ноль» овоз олган ва шундан бери одам зотидан жирканиб, нафратланиб юрган. У чап кўзини қисиб юрар ва бунга ўзининг «шу атрофда юз берадиган ифлосликларни озроқ кўраман» деган «хислатини» важ қилиб кўрсатар эди. Миловичнинг ўнг томонида Вуле Влахович деган киши ўтирарди. У бўйи новча, кўзлари хира, ўзи сил бўлиб, ҳаммага бениҳсно ўлим ҳукми чиқаришни таклиф қилар эди. Вуле Влаховичнинг одати шунақа эди. Сўл томонда Вуксанович деган учинчи судья ўтирарди; у туну-кун даҳшатдан ўлардай қўрқарди. Вуксанович ичмас, емас, чекмас, Милович айтгандек, фақат «қўрқувдан озиқа олар ва шу билан яшар» эди. Бироқ у қўрққанига қарамай, балки шунинг учундир, баъзан ўлим ҳукмига рози бўлмай қолар, лекин унинг фикрини ҳеч ким инобатга олмас эди, албатта.

[1] Гитлерчилар сиёсатини юргизувчи сиёсатдонлар.

Джурджо ичкарига оқсоқланиб кирди, бу ҳол Миловичнинг биринчи луқма ташлашига сабаб бўлди. Луқма ташлаш-судланувчини тетиклантирадиган ва халойиқ кўнглини очадиган бир усул бўлиб, айтиладиган сўз аввалдан тайёрланиб қўйилар эди.

— Чўлоқ!—хитоб қилди у.—Бу қанақа ўзгариш? Куни кеча болодек юрувдинг-ку? Ҳозир ҳаккалаб қолибсан!

Қиз ҳайрон бўлиб, тўхтади. Наҳотки, у, бу гапни янглиш эшитган бўлса? Хафа бўлиб, яраси буришиб битган юзлари қизарди. Сўнг бошини тик тутиб, қошларини чимириб, бундай деди:

— Сенда ҳам ўзгариш бор: ўтган йили, эсингдами, черногорлик эдинг, бу йил эса—италиялик бўлиб қолибсан. Агар сен, мен чидаган азобларнинг ярмисини тортганингда, тоқат қилолмай, турк ҳам бўлиб, яна тўққиз динга кириб чиқардинг.

Милович қўли остида турган қоғозни шарт олиб, уни жаҳл билан ғижимлади.

(Охири тўртинчи бетда)

СУВАЙШ КАНАЛИ МАСАЛАСИГА БАҒИШЛАНГАН ЛОНДОН КОНФЕРЕНЦИЯСИДАГИ СОВЕТ ИТТИФОҚИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

Сувайш канали масаласига бағишланган Лондон конференциясидаги Д. Т. Шепилов бошлиқ Совет Иттифоқи делегацияси 25 августда Лондондан Москвага қайтиб келди. (ТАСС).

КОРЕЯ ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ХАЛҚ МАЖЛИСИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ СССРГА КЕЛИШИГА ДОИР

СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг ва Миллатлар Советининг раислари П. П. Лобанов ва В. Т. Лацис Корея Халқ Демократик Республикаси Олий Халқ Мажлисининг Раиси Ли Енга телеграмма юбордилар. Телеграммада бундай дейилади: Совет Иттифоқи билан Корея Халқ Демократик Республикаси халқлари ўртасида қардошларча дўстликни янада мустаҳкамлашга ва ривожлантиришга кўмаклашиш ниятида СССР Олий Совети Корея Халқ Демократик Республикаси Олий Халқ Мажлисининг делегациясини 1956 йил сентябрь ойида Совет Иттифоқини келиб кўришга таклиф қилади.

Ли Ен П. П. Лобанов ва В. Т. Лацис номига юборган жавоб телеграммасида хабар қилиб айтдики, Корея Халқ Демократик Республикасининг Олий Халқ Мажлиси СССР Олий Советининг Корея Халқ Демократик Республикаси Олий Халқ Мажлиси делегациясини СССРни бориб кўришга чақириб юборган таклифини катта мамнуният билан қабул қилади ва бундай сафар қилиш ҳар иккала мамлакатимизнинг халқлари ўртасидаги қардошларча, дўстона муносабатларни янада мустаҳкамлашга ва ривожлантиришга ёрдам беради.

ИНДОНЕЗИЯ ПРЕЗИДЕНТИ СУКАРНО СОВЕТ ИТТИФОҚИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

ЖАКАРТА, 26 август. (ТАСС). Индонезия президенти Сукарно ва унинг ҳамроҳлари бугун Москвага учиб кетдилар. Сукарно Совет Иттифоқига СССР Олий Совети Президиумининг меҳмони сифатида келади. У ўз сафари вақтида Европадаги бир қанча бошқа мамлакатларга ҳам боради.

Жакарта аэродромида президентни вице-президент Хатта, парламент раиси Сартоно, бош министр Састроамижойо, министрлар, парламент аъзолари, энг катта партияларнинг раҳбарлари, дипломатик корпус аъзолари кузатиб қолдилар.

Президент микрофон олдида сўзлаган қисқача нутқида мамлакатнинг ички аҳволида катта қийинчиликлар юз бераётган бир пайтда жўнаб кетаётганлигини ва бу қийинчиликларни енгиш учун барча миллий кучларнинг бирлиги зарур эканлигини айтди. У халқни, ҳукуматни, партияларнинг раҳбарларини миллий бирликни мустаҳкамлашга даъват этди.

Сукарно Совет Иттифоқига ва бошқа мамлакатларга қиладиган сафарим тинчликни ва халқлар ўртасида ҳамкорликни мустаҳкамлаш ишига хизмат қилади, деб умид билдирди.

Ғарбий Германиядаги воқиалар муносабати билан ГБСП Марказий Комитетининг Баёноти

БЕРЛИН, 26 август. (ТАСС). АДН агентлиги Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг Ғарбий Германиядаги воқиалар муносабати билан чиқарган баёнотини эълон қилди.

Аденауэр ҳукумати умумий мажбурий ҳарбий хизмат тўғрисидаги қонунни жорий қилиб ва шундан кейин, ГКПни тақиқлаб, дейилади баёнотда, немис халқининг миллий манфаатларига, тинчлик ва ҳамжиҳатликка жиддий таҳдид солди. Германия Демократик Республикаси тинчлик ва ҳамжиҳатлик сиёсатини изчиллик билан олиб бораётган бир вақтда, қуролсизланиш ва кескинликни юмшатиш ғояси борган сари бутун дунёда тан олинаётган бир вақтда, федератив республиканинг ҳукмрон доиралари зўр бериб қуролланиш ва милитаризм йўлидан бормоқдалар. Ҳарбий мажбурият жорий қилингандан кейин милитаристлар ГКПни тақиқлаш билан ўзларининг қуролланиш сиёсатларини амалга ошириш учун йўлни очиб олишга интилмоқдалар.

Баёнотда яна шундай дейилади: Германия Демократик Республикасида халқ оммаси янги, социалистик ҳаётни янада демократлаштиришга актив қатнашаётган ҳозирги вақтда, федератив республикадаги миллионерлар ва милитаристлар демократияни бўғмоқдалар ва Ғарбий Германияни милитаристик давлатга айлантиришга уринмоқдалар. Халқ оммасининг қаршилигига қарамай, Ғарбий Германия империалистлари ҳарбий ҳукмронлик воситалари билан қуролланиш ва агрессия қилиш сиёсатини амалга оширмоқчилар.

Германия Демократик Республикаси, дейилади ГБСП Марказий Комитетининг баёнотида, Германияни тинч йўл билан ва эркин шароитларда бирлаштиришни қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқда. Бироқ, Аденауэр ҳукумати қилаётганидек, Ғарбий Германияни ҳарбий мажбуриятни жорий қилиш йўли билан реакцион милитаристик давлатга айлантираётганлар, Германия Коммунистик партиясини қонуний эмас деб эълон қилаётганлар Германияни бирлаштириш йўлидаги тўсиқларни янада кўпайтирмоқдалар ва Германиянинг парчаланганлигини мустаҳкамламоқдалар. Бундай кишилар бирлаштириш ҳақида қанча гапирмасинлар, бу икки юзламачиликдан бошқа нарса эмас.

Ҳарбий қонуннинг қабул қилинганлиги ва ГКПнинг тақиқланганлиги, деб кўрсатилади баёнотда, Аденауэрнинг ҳар иккала герман давлати ўртасидаги тинч мусобақа ғоясидан қўрқаётганлигини яққол кўрсатади. Германия Бирлашган социалистик партияси ва Германия Демократик Республикаси эса ҳар иккала герман давлати ўртасидаги тинч мусобақа ғояси учун курашмоқда.

Аденауэр ҳукумати ўзининг хавфли ва перспективасиз «зўравонлик сиёсати»ни ўжарлик билан давом эттирмоқда. Бу сиёсат халқ ўртасида борган сари ўз асосини йўқотаётганлиги учун Аденауэр милитаризм ва террор йўлига ўтмоқда, демократик ҳуқуқларни бузмоқда. Ғарбий Германия аҳолиси қуролсизланишга ва кескинликни юмшатишга интилаётганлиги учун, Германия Демократик Республикасининг тинч йўлда муваффақиятларга эришаётганлиги учун, халқларнинг тинчликка бўлган иродаси ва социалистик мамлакатларнинг қудратининг ўсаётганлиги учун бу сиёсат барбод бўлиши керак ва барбод бўлади. Инсониятнинг улуғ ғояси — социализм ғояси террористик воситалар ёрдами билан йўқотилиши мумкин эмас. Дунёнинг катта қисми ана шу ғояга мувофиқ қайта тузилди ва бу ғоянинг келажаги порлоқдир. Тарихнинг бутун тажрибаси шуни кўрсатади. ГКПнинг тақиқланганлиги Аденауэр ҳукуматининг кучли эканини эмас, балки унинг милитаризмга қарши халқ ҳаракати олдида, ГКП олдида ва унинг активлиги олдида қўрқаётганлигини кўрсатади, социалистик ғояларнинг устунлигидан, Германия Демократик Республикаси ва Германия Бирлашган социалистик партиясининг ўсиб бораётган ва жозибадор кучидан қўрқаётганлигини кўрсатади. Германияда социализм ғояси юз минг кишидан иборат коммунистлар, социал-демократик ишчилар ва касаба союз аъзоларини жалб этибгина қолмасдан, у, немис ерида социалистик асосларда қурилган давлатда, Германия Демократик Республикасида ўз ифодасини топди. Социализм Германияда қудратли фактор бўлиб қолди.

Баёнотда таъкидлаб кўрсатиладики, ҳозир вужудга келган вазиятда барча немис ишчи ташкилотларининг ҳаракат бирлигини ва даставвал, ГСДП ва ГБСП ўртасида ҳаракат бирлигини вужудга келтириш айниқса зарурдир. Немис ишчилар синфининг тарихий вазифаси шундан иборатки, деб кўрсатилади баёнотда ГКПни тақиқлашдан доимо бошланиб келган уруш ва фалокатларнинг бутунлай олдини олишдан иборатдир.

ГБСП Марказий Комитети таъкидлаб кўрсатадики, ҳаракат бирлигининг вужудга келтирилиши натижасида Бонн ҳукмронларининг агрессив планлари ҳам барбод бўлади.

Немис ишчилар синфи, деб кўрсатилади баёнотда, Ғарбий Германиядаги сўнгги воқиалар натижасида вужудга келган катта хавфни тушуниб олиши керак. Реакционерлар ва милитаристлар ҳарбий қонунлар ҳамда ГКПни тақиқлаб чиқарилган ҳукм ёрдами билан ўз қўлларини бўшатиб олдилар, бу билан, улар федератив республика сиёсатини тинчлик ва ҳамжиҳатлик руҳида тубдан ўзгартиришни истаётган, Аденауэр даврининг тугашини истаётган барча демократик партиялар ва ташкилотлар фаолиятига қаршилик кўрсатишга ёки уларнинг фаолиятини тўхтатиб қўйишга интилмоқдалар.

Реакция дивизияларни ташкил қилиб ва ўз тақиқловчи тадбирларини амалга ошириб, ҳарбий мажбуриятнинг ва қуролланишнинг амалга оширилишига, милитаризм ва фашизмнинг ўсишига халақит бераётган социал-демократик ташкилотларга қарши чиқиш учун қўлига қурол олмоқчи.

Аденауэр ҳамма ишчи ҳаракатларини кучсизлантириш, реакцияни кучайтириш ва бундестагга бўладиган сайловларда оппозициянинг ғалабасига халақит бериш ниятидадир. Ғарбий Германиянинг ҳар бир меҳнаткаши шуни тушуниши керакки, 500 минг кишидан иборат армиянинг тузилиши ички сиёсий кучлар нисбатини реакция фойдасига ўзгартиради. Ишчилар синфининг жипслашган ҳаракати эса тоталь милитаристик давлатнинг тузилишига халақит бериши ва милитаристларнинг йўлини тўсиб қўйиши мумкин.

Ҳозирги вазиятда, деб кўрсатилади ГБСП Марказий Комитетининг баёнотида, ҳозир Ғарбий Германиядаги ягона очиқ ва ишчилар партияси бўлган Германия социал-демократик партия зиммасига жиддий масъулият юклатилади. ГСДП ва Ғарбий Германия касаба союзлари уюшмасининг раҳбарлари эркинлик ва ҳуқуқларни ҳимоя қилганларида, бу ташкилотларнинг айрим раҳбарлари реакциянинг қаттиқ қисуви олдида орқага чекинмаганларида эди, ГКПни таъқиқлаш билан социалистик ишчилар ҳаракатига берилган зарбанинг олди олинган бўлар эди.

Ҳозирги вақтда ҳар бир немис ишчиси ва демократ шуни кўриб турибдики, совуқ муносабатлар урушидан иборат сиёсат, Германия Демократик Республикасига қарши пропаганда кампанияси ва антикоммунизм реакция, милитаризациялаш ва фашистлаштириш авж оладиган заҳарли шароитни вужудга келтиради. Ишчилар партияси ўртасидаги келишмовчиликлар монополистлар ва милитаристларгагина фойдали эканлиги ва бу келишмовчиликлар ишчилар синфини шунингдек, социал-демократияни кучсизлантиришини жуда яққол кўрсатади. Тинчлик, демократия ва прогрессни истовчи кишилар ўзаро тушунишга эришиш учун, бутун Германиядаги ишчи ташкилотлари ўртасидаги ҳамкорлик учун каттароқ куч билан кураш олиб боришлари керак.

Германия Демократик Республикасининг тинчлик, демократия ва социализм қўрғони сифатида ҳар томонлама мустаҳкамланаётганлиги ва бутун халқимизнинг бахтиёр келажаги учун курашаётган Германия Бирлашган социалистик партиясининг янада кучайганлиги, дейилади баёнотда, Аденауэр гуруҳи томонидан Германия Коммунистик партиясининг таъқиқланганлигига энг яхши жавобдир.

ГБСП Марказий Комитети ўз баёнотида яна шуни таъкидлаб кўрсатадики, ҳарбий қонунлар ва ГКПнинг таъқиқланиши немис халқи томонидан ҳеч вақт тан олинмайди ва уларнинг бекор қилиниши учун кураш олиб бориш ишчилар синфининг ва Германиядаги барча демократик кучларнинг умумий иши ва қатъий талабидир. Германия Коммунистик партияси курашаётган иш, ишчилар синфи ва халқ иши ғалаба қозонади, дейилади баёнотнинг охирида, чунки бу иш ҳаққоний ишдир. Шу билан бирга реакция ва милитаризм ўзидан кейин тарихда нафратдан бошқа ҳеч нарса қолдирмайди.

ЧЕТ ЭЛ МЕҲМОНЛАРИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДА БЎЛИШИ

Миср жамоат арбоблари ва қишлоқ хўжалик мутахассисларининг бу ерда меҳмон бўлиб турган делегацияси 26 августда Тошкентдан Москвага жўнаб кетди.

Миср мутахассислари республика экономикаси ва маданиятининг ривожланиши билан танишдилар. Пахтадан мўл ҳосил олиш, ирригация хўжалигини ташкил этиш соҳасида Ўзбекистонда орттирилган тажриба уларни айниқса қизиқтирди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари М. Мирзааҳмедов меҳмонлар шарафига қабул маросими ўтказди. Қабул маросимида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Н. А. Муҳиддинов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретарлари Э. А. Алимов, М. А. Абдураззоқов, республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари П. Сеитов, Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министри В. А. Билбас, республика Совхозлар министри С. Б. Бухоров, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосарлари М. И. Кичанов, М. Исомуҳаммедов ҳозир бўлдилар.

Қабул маросими вақтида табрик нутқлари сўзланди.

Миср делегациясининг бошлиғи, Алтаҳрир вилоятининг вице-губернатори доктор Алсаид Алсамни Тошкентдан жўнаб кетиш олдидан ЎзТАГ мухбирига берган баёнотида Ўзбекистонга қилинган сафар делегация аъзолари учун фойдали бўлганлигини айтди.

Биз, деди у, Ўзбекистонда пахтачиликни ривожлантириш йўлида ғоят катта ишлар қилинганлигига қаноат ҳосил қилдик. Бу ерда аъло қишлоқ хўжалик машиналари, экинларни парвариш қилишнинг мукаммал методлари қўлланилмоқда. Республикада кенг миқёсда олиб борилаётган ирригация ишлари, сув ресурсларидан энергетика ва суғориш учун комплекс равишда фойдаланиш усуллари мақтовга сазовордир. Буларнинг ҳаммаси Миср учун жуда қизиқарлидир.

Доктор Алсаид Алсамни Миср ва Ўзбекистон қишлоқ хўжалик мутахассислари ўртасида маҳкам алоқа ўрнатиш мақсадга мувофиқ эканлигини айтиб, мисрлик инженерларни, ирригаторларни ва агрономларни Ўзбекистонга ишлаб чиқариш практикасига юбориш, амалий равишда тажриба алмашиш учун икки республика пахтачилик мутахассисларининг кенгашларини мунтазам суратда ўтказиб туриш бу алоқанинг турларидан бири бўла олади.

* * *

Норвегия парламенти делегацияси аъзоларининг Норвегия стортинги раиси Оскар Торп бошчилигида Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турган бир группаси 26 августда республика ҳаёти билан танишишни давом эттирди.

Меҳмонлар эрталаб Тошкентдан Самарқандга учиб кетдилар. Улар ўзбек халқи қадимий маданиятининг бойлигини кўрсатувчи тарихий ёдгорликларни — Улуғбек обсерваториясини, Шоҳи — Зинда мақбараларини, Темир мақбарасини, Регистон майдонидаги архитектура ансамблини бир неча соат давомида томоша қилдилар. Сўнгра меҳмонлар шаҳар бўйлаб саёҳат қилдилар, ўзбек халқи маданиятининг тарихи Республика музейини бориб кўрдилар.

Норвегия парламенти аъзолари ўша куниёқ Тошкентга қайтиб келдилар.

Делегация аъзоси, стортнинг ишчи партиясидан сайланган депутати Н. Хенсвалд ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда Ўзбекистонда бўлган вақтда олган таассуротларини айтиб берди.

Кечқурун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Ш. Р. Рашидов Норвегия парламенти аъзолари шарафига қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Норвегия стортинги раиси Оскар Торп бошчилигида делегация аъзолари, шунингдек уларга ҳамроҳ бўлиб келган норвегиялик журналистлар ҳозир бўлдилар.

Қабул маросими қатнашчилари орасида Ўзбекистон ССР Олий Совете Президиуми раисининг ўринбосари В. Я. Емцов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри Ғ. С. Султонов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Ж. И. Илҳомова, Ўзбекистон ССР министрлари Й. Б. Бобожонов, Э. Қ. Қодиров, В. С. Солиқова, Республика Олий Совети Президиуми канцеляриясининг бошлиғи Ҳ. И. Юсупова, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари С. С. Черник, Ф. Хўжаев, Ғ. Ғ. Юсупов, Чет эллар билан маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамияти правлениесининг раиси Т. Ж. Жўраев, шоира Зулфия, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг масъул ходимлари бор эди.

Ш. Р. Рашидов меҳмонларни табриклаб, уларнинг Ўзбекистонга келиши республика меҳнаткашларини қувонтирганлигини, чунки бу сафар норвеж ва совет халқлари ўртасида дўстликни янада мустаҳкамлашини айтди.

Делегация бошлиғи, Норвегия стортингининг раиси Оскар Торп жавоб нутқида бундай деди:

— «Тинчлик» ва «Озодлик» деган сўзлар норвегиялик ҳар бир кишининг қалбига сингиб кетган. Совет кишиларининг ҳам тинчликка интилаётганлиги бизни жуда қувонтиради. Янги уруш хавфининг олдини олиш учун ҳаммамизга зўр бериб ҳаракат қилиш керак. Бу ишда турли мамлакатлар парламент аъзоларининг, халқлар вакилларининг шахсий алоқалари катта роль ўйнаши керак. Совет Иттифоқига қилган сафаримиз вақтида биз бунга айниқса кўп ишондик.

— Биз ,— деди сўнгра Оскар Торп, — сизнинг мамлакатингизда кўпгина яхши нарсаларни кўрдик. Совет кишиларининг ўз мамлакатини яшнатиш йўлида зўр ғайрат билан меҳнат қилаётганликларини, уларнинг тинч меҳнат билан шуғулланаётганликларини кўришдан бахтиёрмиз. Сизларга ўз ишингизда янги муваффақиятлар тилаймиз.

Қабул маросимида Норвегия радикаллар партиясининг раиси Бент Рейселанд ҳам нутқ сўзлади. У Норвегия ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги дўстлик умумий тинчлик манфаатлари йўлида мустаҳкамланади ва ривожланади, деб ишонч билдирди.

Дўстона вазиятда ўтган қабул маросими вақтида ўзаро эсдалик совғалари тақдим этилди.

* * *

Норвегия стортинги делегациясининг Ўзбекистонда меҳмон бўлган аъзолари 27 августда Тошкентдан Ереванга учиб кетдилар. Делегацияга ҳамроҳ бўлиб келган норвеж журналистлари ҳам улар билан бирга учиб кетдилар.

Аэродромда меҳмонларни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари В. Я. Емцов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри Ғ. С. Султонов, республика Олий Совети Президиумининг секретари Ж. И. Илҳомова, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари Э. Қ. Қодиров, В. С. Солиқова, М. Т. Турсунов, Ф. Хўжаев, С. С. Черник, Х. И. Юсупова, Чет эллар билан маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамияти правлениесининг раиси Т. Ж. Жўраев кузатиб қолдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари В. Я. Емцов Норвегия парламенти аъзоларига оқ йўл тилади ва республика меҳнаткашлари номидан норвеж халқига салом топширишни сўради.

Делегация бошлиғи, Норвегия стортингининг раиси Оскар Торп жавоб нутқида бундай деди:

— Бизнинг Ўзбекистонда бўлишимиз фойдали ва ёқимли бўлди. Биз ўзимизни дўстлар орасига келган меҳмонлардек ҳис қилдик. Халқингизнинг тинчликни сақлаб қолиш истаги ҳеч шубҳасиз, бизнинг ишларимизда ўз ифодасини топади. Бизни жуда яхши кутиб олганлигингиз учун сизларга ташаккур айтаман ва Ўзбекистон халқига, бутун Совет Иттифоқи халқларига бахт-саодат ҳамда равноқ тилайман.

* * *

СССР Ташқи ишлар министрлиги матбуот бўлимининг ҳамда Совет журналистлари союзи ташкилот бюросининг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Чехословакия республикаси матбуот ходимлари делегацияси 26 августда Тошкентдан Ленинградга учиб кетди.

Чехословакия матбуоти вакиллари Ўзбекистонда бўлган вақтларида республиканинг ҳаёти билан танишдилар. Улар Самарқандга бориб, у ерда ўзбек халқи қадимий маданияти ёдгорликларини томоша қилдилар, Самарқанд чой қадоқлаш фабрикасини бориб кўрдилар. Меҳмонлар Тошкент тўқимачилик комбинатида, Ўрта Осиё машина синаш станциясида ҳам бўлдилар. Делегация аъзоларидан бир группаси Фарҳод гидроэлектростанцияси бош иншоотини бориб кўрди, Ўзбекистон металлургларининг шаҳри — Бекободга бориб келди.

Чехословакия журналистларини Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри Ғ. С. Султонов қабул қилди.

Меҳмонлар шарафига берилган зиёфатда республика ва область газеталарининг, журналларнинг, Ўзбекистон телеграф агентлигининг масъул ходимлари, Чет эллар билан маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамиятининг вакиллари ҳозир бўлдилар. Делегация аъзоларига совғалар тақдим этилди.

Делегация раҳбари, Чехословакия Коммунистик партиясининг марказий органи «Руде право» газетасининг бош редактори ўртоқ В. Долейший ЎзТАГ мухбирига ўз таассуротларини айтиб берди. (ЎзТАГ).

ЧЎПОН ҚИЗ

(Боши учинчи бетда)

— Эҳ, ҳали шунақа тилинг ҳам чиқиб қолдими!—деди у думалоқланган оқ қоғозни бурчакка улоқтирар экан.—Бунақа лоф уришни қаёқдан ўргандинг сен? Партизанлар билан бирга ётиб ўрганган бўлсанг керак-а?

— Партизанлар менинг биродарларим бўлади, улар билан ётишимнинг ҳам ҳеч ҳожати йўқ!—деб жавоб берди қиз судьянинг лабларида зоҳир бўлган жирканч кулгини кузатаркан.—Босқинчилар билан бирга ётиб, улардан ақл-идрок оладиганлар сизларнинг хотинларингиз, қизларингиз бўлади.

Милович, рангги кулдай бўзариб, ўрнидан сапчиб турди ва кўзларини чақчайтириб, столга муштлади.

— Қаерда турганингни биласанми, ўзинг? — бўкирди у ваҳшат солиб.

— Бўлмасамчи! Жаллодлар олдида турибман!—жавоб берди қиз.

Вуксановичнинг қўлидан қалами тушиб кетди. У энгашиб полдан қаламини оларкан, ўртага чўккан жимликда, стулнинг ғижирлаши ва полда титроқ қўлларининг таптуп қилиши эшитиларди. Милович бошини кўксига энгаштириб, пишиллай бошлади ва кўзларини юмди. Бу—терговни энди Вуле Влахович олиб боради, деган аломат эди. Миловичнинг судланувчига қандай човут солишини эшитиш учун судга келган халойиқнинг бир қисми ихлоси қайтиб, ҳар қанақа қизиқишини йўқотиб қўйди. Влахович ёқимсиз, гўристондан эшитилгандай мудҳиш бўғиқ овози билан, бўлган гапнинг ҳаммасини ва «олий» ҳукм чиқарилганлигини ҳамда унинг узил-кесил тасдиқланганлигини яширмай-нетмай айтиб, савол беришга тушди.

У, шошмасдан, номларни, йил, ой ва кунларни суриштирди-да, сўнгра қовоғини солиб сўради:

— Демак, қўзи ҳайдаб келаётган эдинг, шундайми... Ҳм-ҳа, очиғи, ўша қўзиларинг қаерда, ўзи?

Қиз:

— Билмайман, лекин аниқроғи четникларнинг қорнига тушиб кетгандир деб ўйлайман. Агар суд аниқлаб билишни истаса, унда шалардан суриштириш мумкин...—деб жавоб берди.

— Яхши, яхши!—деб қўл силтай бошлади судья ва мавзуни ўзгартирди.—Варақаларни сен кимга элтиб беришинг керак эди?

Джурджа жавоб беришга қийналаётгандай, ҳўмрайди, сўнгра судьянинг кўзига тик қараб деди:

— Ўлдирсанг ўлдирасан-ку, аммо буни асло билолмайсан!

— Тушунарли,—деб хулосалади бесўнақай сил ва истеҳзоли қилиб кулди.—Демак, шундай... Қайси вақтдан бери партия аъзосисан?

— Буни билишнинг сенга кераги йўқ!—деди қиз шартта, Миловичнинг эчки соқолига нафрат билан қараб.

Влахович, Вуксановичга хорғин қаради, у Джурджанинг қаншарига анқовлик билан тикилиб турарди, гўё қизнинг бутун ғазаби қаншарига тўплангандек эди. Судья қўлини силтади, бу етар, энди тамомлаш керак дегани эди.

Джурджани тюрьмага олиб ўтишди, унинг икки соатлик умри қолган эди, бу икки соат ичида у ювиниб-таранди, қўлидан келганча кўйлакларини тузатди. Қиз тушликда ҳеч нарса еёлмади, фақат бошқаларга ҳалда бермоқ учун қўлидаги юмшоқ маккажўхори нонни битта тишлади-да, узоқ вақт ғижимлаб ушлаб турди.

Пешинда унга осиб ўлдиришга ҳукм қилинди, ҳукм ҳозир ижро этилади, тайёрлик кўр, деб хабар қилишди. Қиз, гўё ўз тақдирини илгаритдан билгандек, ҳамма гапни жим, қимир этмай туриб эшитди ва осилишга ҳозирлик кўра бошлади. Ҳа, у, дарҳақиқат ўлимга тайёрлик кўриб турган эди, чунки четниклар колашинда хотин-қизларнинг отиб эмас, қонунга мувофиқ осиб ўлдирилишини ҳамма билар эди. «Партизанлар доктори» Ружа Рипнинг, бир қанча черногорликларни ўлимдан сақлаб қолган толмас Ружа Рипнинг ҳаёт йўли ҳам худди шу йўсинда тугаган! Шунинг учун ҳам Джурджа Влахович ҳеч раҳм-шафқат қилмасликларига қатъий ишонар эди. Ружа ўлимни қандай қарши олганини ҳамма гапирарди. У ўзининг охирги нафасида кичкина қўлчалари билан арқон остидан узун кокилини ажратиб олиб, кўксига ташлаб қўйган, хотин-қизлар учун камситилиб танланган ўлим ҳам бир хил: ҳам таъсирли, ҳам ажойиб бўлиб қолган.

Камерадош дугоналари билан қўл сиқишиб хайрлашишдан илгари, Джурджа хотин-қизлар камерасини эркаклар бўлимидан ажратиб турувчи ҳовлига ўтди ва ичкари кириб ҳали дурустроқ таниб билмаган ўртоқлари билан хайрлашди. Қизнинг ишончли, хотиржам кўриниши кўпларни алдади — уни кўрган одам уйига кетаяпти деб ўйлаши мумкин эди, кейин ҳамма унинг тириклигида дидорига тўйиб олмаганликлари учун афсусланиб қолди. Джурджа ўз камерасига қайтаркан, кўчада тюрьма дарвозаси олдида барабан чалиниб қолди ва жарчи Колашин аҳолисини йирик коммунистик ташкилотчи Джурджа Влаховичнинг қатл қилинишига тўплай бошлади. Қиз хотин-қизлар бўлимининг очиқ эшиги олдига келиб тўхтаркан, аччиқ кулиб, оқариб кетган лаблари билан деди:

— Эшитаяпсизми, бу менга совчиларни йиғишяпти. Бечора онагинам, қани энди сен қизинг қандай қилиб турмушга чиқишини билсанг!

Ҳўмрайиб, қовоқ-тумшуғини осиб турган соқчилар, уни кўча эшигидан олиб чиқишди. Джурджа шошилар, соқчилар унга зўрға етиб юрар эдилар. У пастга тушаётиб, қуршаб олувчи қуролли отрядни кўрди ва ўзига юзлаб кўзлар тикилиб турганини ҳис этди. Ҳаммадан кўра у, шунча ўткир кўзлар остида, ўзининг танҳолигидан қўрқар эди. Джурджа бошини қуйи солгуси келди, лекин дарров ўзини йиғиб олди ва итоат билан икки томонга сурилиб турган халойиқ олдидан ўтиб, четниклар ва қий-чув қилиб ётган оломон ўраб турган дор тагига бориб тўхтади.

Бу унинг куч ва нафратини икки ҳисса ошириб юборди. Джурджа устун ўртасига қўйилган курсига лип этиб чиқиб, шу трибунадан оломонга қаради. Унга шовқин-сурон тингандек бўлди. У кўз югуртириб, таниш-билишларини ахтарди ва тўсатдан биринчи қаторда Минничнинг қонсиз юзи билан сийрак кулранг соқолини кўриб қолди; у тулкилик қилиб, жимгина мийиғида кулиб турар эди. Қиз унга қичқирди:

— Хурсандмисан, Любо Минич! Макарон комендант! Кулавер, айёр тулки, лекин шуни яхши билки, сени ҳам шунақа дор кутиб турибди!

Тўсатдан келган бу гапнинг дастлабки сўзларини Минич яхши эшита олмади, лекин боплаб жавоб қайтара олмаслигига, дарров тушуниб, кейин деди:

— Бўлди, вайсама, шу вақтгача тузалмадингми, ҳозир сени Маҳмуд тузатиб қўяди!..

Маҳмуд ва Джогаза темирчи, четниклар билан чиқишиб кетган бирдан бир мусулмонлар эдилар. Калта фаҳм, қўрқоқ, табиатан хушомадгўй Маҳмуд, ҳамма паст ишларга қўл ураверар эди, ўлдиришга ҳукм қилинган партизанкаларни осиш ҳам унинг вазифасига кирар эди. Нимжон, чўтир, увада кийинган Маҳмуд ишора кутиб, скамейка устида анграйиб, чўпон қизнинг нима ҳақда гапираётганини эшитиб турар эди.

Джурджа аввал Миничга тўхталди, кейин эса «кимда ким виждонини тушлик овқат учун, динини кечқурунги зиёфат учун сотган бўлса» ва «халқ қонини дастлаб қадақча билан, сўнгра эса кружкада ичган бўлса» ўшалар ҳақида гапирди. Яна қасос оладиган кун келади, деди у, «партизанлар халққа озодлик олиб келадилар, одамхўр жанобларнинг эса, — қилмишларига яраша жазосини берадилар».

— Қимирласангчи, нега анграйиб турибсан! — деб бақирди Минич Маҳмудга.

— Э, бефаҳм! Нима сен, нутқни эшитмаяпсанми, разил турк? — деди соқчилар бошлиғи Андрий Беланич, у гапга қўшилишни ўз бурчим деб билиб, жаллоднинг топшириғини бажаришга ўзи тайёр турар эди.

Маҳмуд шошиб қолиб, қўли билан арқонни тута бошлади, бироқ қиз уни тирсаги билан шундай қаттиқ итариб юбордики, фавқулодда бўлган бу турткидан, у кўкрагини чангаллаганича, скамейкадан ағанаб тушди.

— О-о о о! — деган овоз эшитилди. Бу овоз тақиқланган, бўғилган ўнлаб ўй ва фикрларини ифода этувчи бир садо бўлиб эшитилди.

Қиз шошмасдан, ўзининг оппоқ нозик бўйнига сиртмоқ солди.

У бошидан рўмолини ечиб, фарқидан иккита қилиб ўрилган сўлқиллама ялтироқ сочини очди. Кейин кокилини сиртмоқдан бўшатиб юборган эди, соч ўрими қарийб белигача тушди. Ёрду сочган бу соч ўрими ва кўзлари унга охирги марта чирой касб этди.

— Мен ўзим ҳам осила оламан, — деди Джурджа жимжитликни бузиб ва бир ҳаракат билан тагидаги курсини ағнатиб юборди.

Сиртмоқ тортилди ва қиз бир енгил чайқалиб, арқонга осилиб қолди.

Аёллар додлаб юборишди ва бу мудҳиш манзарани кўрмаслик учун кўзларини чирт юмиб олишди. Эркаклар мазлумлар «томошаси»ни кўришдек энг оғир вазифани бажарганликлари учун, даҳшатли таассурот билан уйларига шошилдилар. Орқада Маҳмуд судралиб келарди; унинг боши айланиб, кўзлари тинди, оёқлари бўшашиб, шалвираб қолди, у шунча орқасига ўгирилиб қарамоқчи бўлса ҳам, ҳеч мажоли етмас эди.

Осилган қиз гавдасининг ёлғиз ўзи қолди. Биринчи бўлиб унинг олдига қўзилари келди. Ёввойилашиб, кичрайиб қолган бу бир қўтон қўзи дарё ёқалаб, топталган ўтларни босиб ўтиб келган эди. Дор тагига келиб, қўзилар тўхтади ва олдинма-кейин калласини кўтариб юқорига қаради. Улар чўпон қизга, яна бизни ўз ҳимоянгга олгин деб ёлборгандек, чақчайган, раҳмдил кўзларини тикар эдилар. Ключ чўққисидан эсган шамол қиз гавдасини силкитар, унинг сояси, худди тирикдек, ўтлар устида қимирлар эди. Бу қўзиларни ҳуркитиб юборди. Улар тўда бўлиб ҳаммадан қолган жойни тарк этдилар ва ўзларини ҳали ўтган баҳорни унутмаган Тари дарёсининг лойқа сувига ташладилар.

Русчадан **Мели НОРМАТОВ** таржимаси.

Редактор ўринбосари **М. ҚОРИЕВ.**

ТЕАТРЛАРДА:

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/VIII да **Сурмахон.**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун янги Миср бадиий фильми **Бахт билан учрашув.**

«РОДИНА» — кундуз ва кечқурун **Бахт билан учрашув,** кеч соат 10 да **Гулбаҳор.**

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун **Бахт билан учрашув,** кеч соат 8-20 минутда **Ор-номус туфайли.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кеч соат 8 гача янги бадиий фильм **Қароқчи бўри,** кеч соат 10 да **Сиҳрли қилич.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ВАТАН», «ИСКРА», «УДАРНИК», «ИСКРА» (Кафанов номли парк) — **Бахт билан учрашув.**

«ХИВА» — **Ор-номус туфайли.**

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг раҳбарлиги, партия ва касаба союз ташкилотлари «Главташкентстрой» 977-Ишлар бошқармасининг бошлиғи, инженер

Мойша Шамонович НУЛЬМАННИНГ

вафот этганини қайғу билан билдириб, марҳумнинг оиласига таъзия изҳор қиладилар.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БУЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132, Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва санъат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132 Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими 135. Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р 08411 «Қизил Ўзбекистон» «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 151.